

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra statistiky

Bakalářská práce

Analýza trhu pojištění motorových vozidel v České republice a jeho dlouhodobé tendence

Zdeněk Habel

© 2016 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Zdeněk Habel

Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Analýza trhu pojištění motorových vozidel v České republice a jeho dlouhodobé tendence

Název anglicky

Analysis of vehicle insurance market in the Czech Republic and its long-term trends

---

Cíle práce

Cílem práce je porovnat vývoj pojistného trhu v ČR u havarijního pojištění vozidel a u povinného ručení ve zvoleném časovém horizontu. V práci bude analyzován vývoj výše předepsaného a vyplaceného pojistného, propojištěnost a úroveň pojistných rezerv ve struktuře jednotlivých skupin vozidel včetně statistických prognóz některých ukazatelů. Část práce se bude věnovat třem největším pojistitelům v ČR. Výsledky analýz budou využity pro formulaci návrhů a doporučení pro budoucí vývoj.

Metodika

Vytvořená databáze bude vyhodnocena pomocí statistických metod z oblasti časových řad a indexní analýzy.

Doporučený rozsah práce

30-50 stran

Klíčová slova

pojistná smlouva, zákonné pojištění vozidel, povinné ručení, havarijní pojištění, pojistitel, předepsané pojistné, pojistné riziko, škoda

---

Doporučené zdroje informací

BEZOUŠKA, P. – PIECHOWICZOVÁ, L. *Nový občanský zákoník : nejdůležitější změny*. Olomouc: ANAG, 2013. ISBN 978-80-7263-819-2.

CIPRA, T. *Pojistná matematika : teorie a praxe*. Praha: EKOPRESS, 2006. ISBN 80-86929-11-6.

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE. PROVOZNĚ EKONOMICKÁ FAKULTA, – KÁBA, B. – SVATOŠOVÁ, L. *Statistika*. Praha: Česká zemědělská univerzita, 2001. ISBN 80-213-0746-3.

DAŇHEL, J. – DUCHÁČKOVÁ, E. *Pojistné trhy : změny v postavení pojišťovnictví v globální éře*. [Praha]: Professional Publishing, 2012. ISBN 978-80-7431-078-2.

DAŇHEL, J. – DUCHÁČKOVÁ, E. *Teorie pojistných trhů*. [Praha]: Professional Publishing, 2010. ISBN 978-80-7431-015-7.

DUCHÁČKOVÁ, E. *Principy pojištění a pojišťovnictví*. Praha: Ekopress, 2009. ISBN 978-80-86929-51-4.

HINDLS, R. *Statistika pro ekonomy*. Praha: Professional Publishing, 2007. ISBN 978-80-86946-43-6.

KÁBA, B. – SVATOŠOVÁ, L. *Statistické nástroje ekonomického výzkumu*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. ISBN 978-80-7380-359-9.

RYŠÁVKOVÁ, V. *Nový občanský zákoník úplně pro všechny*. Praha: Grada, 2014. ISBN 978-80-247-5157-3.

Předběžný termín obhajoby

2015/16 LS – PEF

Vedoucí práce

doc. Ing. Marie Prášilová, CSc.

Garantující pracoviště

Katedra statistiky

Elektronicky schváleno dne 21. 10. 2015

prof. Ing. Libuše Svatošová, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 10. 11. 2015

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 26. 02. 2016

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Analýza trhu pojištění motorových vozidel v České republice a jeho dlouhodobé tendence" jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autor uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 6.3.2016

Zdeněk Habel

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval paní doc. Ing. Marii Prášilové, CSc. za odborné a cenné rady při vedení práce, její věcné připomínky a vstřícnost při konzultacích, kterými výrazně přispěla k vypracování této bakalářské práce.

Analýza trhu pojištění motorových vozidel v České republice a jeho dlouhodobé tendence

---

Analysis of vehicle insurance market in the Czech Republic and its long term trends

Souhrn

Bakalářská práce se zabývá statistickou analýzou vývoje pojistného trhu v České republice a vybraných pojišťoven, se zaměřením na trh s pojištěním motorových vozidel a prognózou budoucího vývoje trhu pojištění motorových vozidel v období 2015 a 2016. Bakalářská práce byla vypracována na základě analýzy časových řad. Data pro práci byla získána zejména z výročních zpráv České asociace pojišťoven. V práci byl vyhodnocen vývoj předepsaného pojistného, pojistného plnění, škodovosti a propojištěnosti na celém pojistném trhu. Dále byl vyhodnocen vývoj na trhu pojištění motorových vozidel a provedena extrapolace časové řady u předepsaného pojistného u havarijního pojištění a povinného ručení a extrapolace vývoje pojistných plnění u havarijního pojištění. Součástí práce je rovněž komparace čtyř největších pojistitelů na trhu pojištění motorových vozidel. Závěr práce obsahuje zhodnocení výsledků a některá doporučení pojistitelům pro další vývoj na trhu.

Summary

The bachelor thesis deals with statistical analysis of the insurance market in the Czech republic and selected insurance companies, with a focusing on the insurance market of motor vehicles and forecast future development of the motor insurance market in the seasons 2015 and 2016. This thesis was developed on the basis of time series analysis. Data for work was obtained mainly from annual reports of the Czech Insurance Association. In this work was evaluated the development of written premiums, insurance reimbursements, the loss ratio and penetration across the insurance market. Further development was evaluated on the motor insurance market and made extrapolation time series with premiums written for accidental insurance and liability insurance and extrapolating the development of reimbursements for accidental insurance. The thesis also includes a comparison of the four

largest insurers in the motor insurance market. Conclusion thesis includes an assessment of the results and some recommendations for insurers for further development of the market.

Klíčová slova: zákonné pojištění vozidel, pojistná smlouva, pojistitel, pojistné riziko, škoda, předepsané pojistné, havarijní pojištění, škodovost, pojištěnost

Keywords: statutory vehicle insurance, insurance contract, insurer, insurance risk, loss, premium, accident insurance, claim volume, insurance penetration.

Obsah

1	Úvod.....	8
2	Cíl práce a metodika	10
2.1	Cíl práce.....	10
2.2	Metodika	10
2.2.1	Časové řady.....	10
2.2.2	Trend časové řady.....	12
3	Literární rešerše	14
3.1	Principy pojišťovnictví	14
3.2	Význam pojišťovnictví v ekonomice.....	14
3.3	Pojistný trh.....	15
3.4	Subjekty pojistného trhu	15
3.5	Regulace a dohled nad pojistným trhem.....	18
3.6	Právní úprava pojišťovnictví.....	19
3.7	Členění pojistného trhu.....	20
3.7.1	Ukazatele úrovně pojistného trhu	22
3.7.2	Kritéria klasifikace pojištění	23
3.8	Životní pojištění.....	26
3.9	Neživotní pojištění.....	27
3.9.1	Havarijní pojištění motorových vozidel	29
3.9.2	Pojištění odpovědnosti z provozu vozidla	30
4	Nejvýznamnější pojistitelé na trhu motorových vozidel	33
5	Analýza dosažených výsledků.....	37
5.1	Analýza pojistného trhu.....	37
5.2	Pojištění vozidel.....	46
5.2.1	Povinné ručení	47
5.2.2	Havarijní pojištění.....	48
5.3	Komparace ukazatelů největších pojistitelů v pojištění vozidel.....	50
5.3.1	Celkové tržní podíly.....	50
5.3.2	Pojištění vozidel.....	51
5.4	Extrapolace budoucího vývoje pojistného trhu	55
5.4.1	Havarijní pojištění.....	55
5.4.2	Povinné ručení	56
5.4.3	Extrapolace vývoje pojistných plnění u havarijního pojištění.....	57
5.5	Zhodnocení výsledků a doporučení	58
6	Závěr	61
7	Seznam použitých zdrojů:.....	64
8	Seznam grafů, tabulek a obrázků	66
8.1	Seznam grafů	66
8.2	Seznam tabulek.....	66
8.3	Seznam obrázků.....	66
9	Přílohy:.....	67
9.1	Seznam příloh	67

1 Úvod

Pojišťovnictví se v současné době řadí mezi nepostradatelnou součást tržní ekonomiky. Pojišťovnictví patří do terciálního sektoru národního hospodářství. Terciální sektor je nejdynamičtěji se rozvíjejícím sektorem v národním hospodářství a z velké části je ukazatelem hospodářské vyspělosti státu. Pojišťovnictví patří mezi finanční služby. Specifikem pojistného trhu je převaha nabídky nad poptávkou a zejména princip solidárnosti, podmíněné návratnosti a neekvivalentnosti. Mezi subjekty pojistného trhu patří zejména pojišťovny, zajišťovny a zprostředkovatelé pojištění.

Pojištění je nástroj pro zmírnění, či eliminaci negativních dopadů nahodilých situací a jako takové je pro společnost nedílnou součástí života a nezbytnou nutností. Celý lidský život je provázen množstvím nahodilých situací a řadou všelijakých rizik. Mnohé nahodilé situace mohou mít pro člověka, či ekonomické subjekty, neblahé důsledky spojené se vznikem různých škod, ať již na majetku či na zdraví. S rozvojem lidské společnosti a s tím spojeným technologickým pokrokem neustále roste riziko vzniku těchto škod a výše vzniklých škod narůstají. Z těchto důvodů je důležité a žádoucí mít sjednána různá pojištění, která chrání subjekty před finančními následky škodných událostí.

Pro činnost pojišťoven a zajišťoven je stěžejní zákon č. 227/2009 Sb. o pojišťovnictví, který upravuje a vymezuje podmínky pro provozování pojišťovací a zajišťovací činnosti. Výkon dohledu v pojišťovnictví na základě zákonné úpravy vykonává Česká národní banka. Většina pojišťovacích společností v České republice je sdružena v České asociaci pojišťoven. Členství v této asociaci je dobrovolné. ČAP vystupuje jako zástupce pojišťoven a snaží se prosazovat společné zájmy pojišťoven ve vztahu k orgánům státní správy. ČAP rovněž pomáhá při legislativních úpravách týkajících se pojišťovnictví, zejména s ohledem na předpisy Evropské unie.

V České republice působí na trhu mnoho pojišťovacích společností nabízející různé druhy pojištění. Nabídka pojistných produktů se neustále zvyšuje. Pojištění se rozděluje na dva základní typy: neživotní pojištění a životní pojištění. Na pojistném trhu vystupují univerzální pojišťovny, nabízející oba základní typy pojištění, ale i úzce specializované pojišťovny, které se orientují pouze na nabídku určitého segmentu pojistných produktů. V České republice zatím stále převládá neživotní pojištění nad životním pojištěním. Do neživotního pojištění patří úrazové pojištění, pojištění motorových vozidel (havarijní

a povinné ručení), pojištění majetku, cestovní pojištění a pojištění odpovědnosti za škodu. Životní pojištění se sjednává pouze pro fyzické osoby. V oblasti životního pojištění nabízejí pojišťovny pojistné produkty kombinující krytí osobních rizik a spoření čímž se pojistný trh stává alternativou pro investování úspor a jejich zhodnocení vůči ostatním finančním nástrojům. Mezi životní pojištění patří např. důchodové pojištění a pojištění pro případ smrti nebo dožití. Zejména ve vyspělých ekonomikách má životní pojištění velmi významnou roli. V České republice pojistný trh s produkty životního pojištění stále zaostává ve srovnání se západoevropskými trhy, a tudíž zde stále existuje prostor pro další růst.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem bakalářské práce je analýza vývoje nejdůležitějších ukazatelů úrovně pojistného trhu v České republice za období 2000 – 2014, se zaměřením na pojištění motorových vozidel. V práci bude zhodnocen dosavadní vývoj pojistného trhu. U neživotního pojištění se bude práce zabývat zejména pojištěním motorových vozidel. V práci bude vyhodnocen vývoj předepsaného pojistného, pojistného plnění, pojištěnosti a škodovosti. Po zhodnocení vývoje bude následovat predikce dalšího vývoje pomocí analýzy časových řad a vyvození návrhů a doporučení pro pojistitele do budoucích období.

2.2 Metodika

Bakalářská práce byla vypracována na základě informací získaných studiem odborné literatury a internetových zdrojů zaměřených na finančnictví a pojišťovnictví a studiem příslušných vyhlášek a zákonů. Získané poznatky posloužily k vypracování literární rešerše, která se zabývá teoretickými otázkami pojišťovnictví. Pro praktickou část byla čerpána data zejména z výročních zpráv České asociace pojišťoven a dále z výročních zpráv jednotlivých pojišťoven. Praktická část analyzuje vývoj pojistného trhu na základě získaných dat a elementárních charakteristik časových řad vybraných ukazatelů pojistného trhu. Součástí analytické části je i predikce vývoje v budoucím období. Tato predikce vznikla na základě extrapolace časových řad.

2.2.1 Časové řady

Časová řada je základním prostředkem statistické analýzy dynamiky hromadných jevů. Jednotlivé úrovně závislé proměnné veličiny Y jsou uvažovány jako funkce času. Časová řada je obvykle definována jako množina pozorování kvantitativní charakteristiky (ukazatele), uspřádaná z hlediska času ve směru minulost - přítomnost [14]. Analýzou časové řady rozumíme soubor metod, které slouží k popisu těchto řad a predikci jejich budoucího chování.

Elementární charakteristiky časových řad

Při analýze časové řady je snaha získat nejdříve rychlou a orientační představu o charakteru procesu, který časová řada představuje. Pro vizuální analýzu chování ukazatele se využívá grafů a dále se určují elementární statistické charakteristiky časové řady, které popisují dynamiku vývoje, tempa růstu, difference různého typu, průměrná tempa růstu, průměry hodnot aj. [13]. Rozeznáváme absolutní charakteristiky a relativní charakteristiky.

Absolutní charakteristiky

- **1 difference** - charakterizuje absolutní přírůstek nebo úbytek zkoumaného ukazatele dvou sousedních pozorovaných hodnot

$$dy_t = y_t - y_{t-1} \quad t = 2, 3, \dots, n$$

- **2 difference.** - charakterizuje absolutní zrychlení či zpomalení vývoje v časové řadě

$$d^{(2)}y_t = dy_t - dy_{t-1} \quad t = 3, 4, \dots, n$$

Relativní charakteristiky

- **Koeficient růstu** – někdy rovněž uváděný jako řetězový index je bezrozměrná veličina charakterizující rychlost změn zkoumaných hodnot v časové řadě.

$$k_t = \frac{y_t}{y_{t-1}} \quad t = 2, 3, \dots, n$$

- **Tempo růstu** – neboli 1. relativní difference je koeficient růstu vyjádřený v procentech

$$r_t = \frac{d_{1t}}{y_{t-1}} * 100 \quad t = 2, 3, \dots, n \text{ (%)}$$

- **Průměrný koeficient růstu** – geometrický průměr jednotlivých koeficientů.

$$\bar{k} = \sqrt[n-1]{\frac{y_2}{y_1} * \frac{y_3}{y_2} \dots \dots \frac{y_n}{y_{n-1}}} = \sqrt[n-1]{\frac{y_n}{y_1}}$$

- **Bazický index** – vyjadřuje poměrnou hodnotu časového vývoje vůči hodnotě původní

$$b_i = \frac{y_t}{y_0} \quad t = 2, 3, \dots, n$$

2.2.2 Trend časové řady

Trendem rozumíme hlavní tendenci dlouhodobého vývoje hodnot analyzovaného ukazatele v čase. Trend může být rostoucí, klesající či konstantní [13]. Nejčastěji používanou funkcí je lineární trendová funkce. V bakalářské práci jsou pro výpočty použity následující trendové funkce:

- **Lineární funkce:** $Y'_t = a + bt$

kde a, b jsou parametry funkce

$t = 1, 2, \dots, n$

- **Kvadratická funkce:** $Y'_t = b_0 + b_1t + b_2t^2$

kde b_0, b_1, b_2 jsou parametry funkce

$t = 1, 2, \dots, n$

- **Index determinace** – slouží k popisu stupně shody modelu s empirickými údaji. Index determinace je bezrozměrné číslo v relaci $0 \leq I^2 \leq 1$. Za nejvhodnější funkci lze považovat takovou, která bude mít hodnotu indexu determinace nejbližší jedné.

Vzorec pro výpočet indexu determinace:
$$I^2 = 1 - \frac{\sum(y_t - y'_t)^2}{\sum(y_t - \bar{y}_t)^2}$$

- **Index korelace** – interpretace indexu korelace v teorii časových řad je analogická jako v korelační analýze. Čím bližší je hodnota indexu korelace bližší jedné, tím lépe model vystihuje zákonitosti vývoje příslušné řady.

Extrapolace časové řady

Metoda extrapolace je základem statistického prognózování časových řad. Nejdříve je zapotřebí určit základní tendenci (trend) ve vývoji sledované veličiny použitím základní trendové funkce. Pro ověření vhodnosti modelu se využívají kritéria z korelační analýzy, tj. index determinace, který měří sílu závislosti dvou proměnných a index korelace, který měří těsnost závislosti. Po ověření vhodnosti funkce je možné předpovědět očekávané budoucí hodnoty – extrapolovaný trend [14]. Dosazením do trendové funkce se získá bodová předpověď. Vhodnějším způsobem je dopočítání intervalové předpovědi, kde lze s vysokou (předem zvolenou) spolehlivostí očekávat nadcházející hodnoty časové řady.

Pro intervalové předpovědi jsou hodnoty funkce Y' dány vztahem:

$$(y' - t_{1-\alpha/2 (n-2)} * s * h_p < Y' < y' + t_{1-\alpha/2 (n-2)} * s * h_p)$$

kde $t_{1-\alpha/2 (n-2)}$ je kvantil Studentova t- rozdělení o $n - 2$ stupních volnosti

$$s = \sqrt{\frac{\sum y_t^2 - \sum Y_t'^2}{n-2}} \quad \text{a} \quad h_p = \sqrt{1 + \frac{1}{n} + \frac{(P-\bar{t})^2}{\sum t^2 - n \bar{t}^2}} \quad [13].$$

3 Literární rešerše

3.1 Principy pojišťovnictví

Pojišťovnictví jako odvětví služeb má specifické postavení. Pojistitelé neprodávají hmotné výrobky. Předmětem jejich prodeje je příslib budoucího plnění v adekvátní výši v případě pojistné události. Filozofie moderního pojišťovnictví vychází ze zkušeností minulosti, kdy např. při úmrtí živitele rodiny se pozůstali a příbuzní postarali o nezletilé děti zemřelého, při zničení majetku požárem či povodní sousedé přispěli prací či hmotně na potřebnou obnovu. Rozdíl je nyní v tom, že:

1. kompenzace pojistných událostí se děje zásadně peněžní formou,
2. rezervy pro tyto kompenzace musí být vytvářeny výběrem příspěvků od velkého počtu zainteresovaných osob, fyzických i právnických, předem,
3. možnost (pravděpodobnost, míra rizika) pojistných událostí musí být co nejpřesněji odhadována, aby úhrn velkého počtu malých příspěvků stačil vedle kompenzace malého počtu skutečně nastalých pojistných událostí ještě na krytí provozních nákladů [3, 11]

3.2 Význam pojišťovnictví v ekonomice

Pojišťovnictví představuje specifické odvětví ekonomiky, které zahrnuje veškeré specializované instituce – komerční pojišťovny. V České republice nejsou do pojišťovnictví zařazovány instituce sociálního pojištění a zdravotní pojišťovny. Jedná se čistě o komerční prostředí [11]. Pojišťovnictví jako odvětví se řadí mezi finanční služby. Existence solidního pojistného trhu je základní složkou kterékoli úspěšné ekonomiky a důkaz tohoto tvrzení vidíme v mnoha částech světa

V zásadě jakoukoli lidskou činnost doprovází riziko vzniku nahodilých událostí a jejich negativních důsledků. Vědecký pokrok sice přináší možnosti lépe se s těmito negativními důsledky vyrovnávat, na druhou stranu spolu s vědeckým pokrokem a vývojem nových technologií dochází ke vzniku nových, dosud nepoznaných, rizik a k vyššímu rozsahu dopadů nahodilých událostí. Před každým subjektem tak stojí otázka,

zda v případě nahodilé události pokrýt ztrátu z vlastních zdrojů nebo přenést riziko ztráty na jiný subjekt – pojišťovnu.

Účelem pojištění je odstranit, či alespoň zmírnit nepříznivé důsledky nahodilých událostí [2], neboť pojištění je založeno na systému přenášení rizika, které je předem smluvně ujednáno. Z ekonomického hlediska je pojištění vytváření rezerv na krytí budoucích škod vzniklých z nahodilých situací. Tyto rezervy vytvářejí pojišťovny jednak z pojistného, tj. ceny za poskytnutí pojistné ochrany, a jednak z výnosů z uložených finančních prostředků. Význam pojišťovnictví lze spatřovat ve stabilizaci ekonomické úrovně subjektů a tím i v ovlivňování fungování tržní ekonomiky krytím ztrát z nahodilých událostí.

3.3 Pojistný trh

Pojistný trh je samostatnou ekonomickou kategorií. Účelem pojišťovnictví je shromažďování a rozdělování finančních prostředků tak jako u ostatních finančních trhů. Shromážděné finanční prostředky tvoří rezervy, nikoli fondy. Rezervy se vytváří pro případ úhrady nahodilých událostí a nelze předem určit, zda budou použity ke spotřebě či k akumulaci. Podstatu pojistného trhu lze definovat na základě teorie her, podle které se jednotlivé pojišťovací obchody na pojistném trhu rovnají loterii s časem a výhrami podle neurčitých tahů. Pro pojistný trh je charakteristický střet nabídky a poptávky po pojistné ochraně, kde převládá nabídka nad poptávkou. Předmětem obchodů na pojistném trhu je pojištění a zajištění. Pojištění a zajištění lze definovat jako specifický druh služby, která má fiktivní charakter. Kupující musí za tuto službu zaplatit. Určité riziko je v tom, že kupující může dostat svoji protihodnotu až po realizaci pojištěného rizika. Jedná se tedy o velmi neurčitou a rizikovou návratnost jeho peněžních prostředků. [8]

3.4 Subjekty pojistného trhu

Na straně nabídky vystupují na pojistném trhu pojistitelé, zajistitelé a zprostředkovatelé. Na straně poptávky vystupují pojištění a pojistníci. Na trhu rovněž působí Česká asociace pojišťoven. Poslední nezbytnou součástí trhu jsou orgány státního dozoru, které vykonávají dozor nad pojišťovnictvím.

Subjekty na straně nabídky pojištění

Pojišťovna

Pojišťovna je finanční instituce, která je oprávněna provozovat pojišťovací činnost v České republice. Povolení k provozování činnosti uděluje Česká národní banka. Pojišťovací činností se rozumí uzavírání pojistných smluv, správa pojištění, poskytování plnění z pojistných smluv, investování prostředků technických rezerv, uzavírání smluv se zajišťovny o zajištění závazků plynoucích z pojistných smluv.[10] Hlavní činností pojišťovny je přebírat na sebe smluvně definovaná rizika svých klientů. Za tuto službu pojišťovna inkasuje pojistné. Vzhledem k tomu, že plnění závazku nastává v budoucím období, musí se pojišťovny vyrovnávat s nahodilostí a faktorem časového zpoždění. Pojišťovny hospodaří s dočasně volnými prostředky. Tyto prostředky mohou umisťovat na finančních trzích, ale pouze v mezích stanovených zákonem. Komerční pojišťovny usilují o dosažení zisku z pojišťovací činnosti a z operací na finančním trhu. Oproti tomu státní pojišťovny mohou fungovat i na neziskovém principu. Tyto pojišťovny se uplatňují v oblastech, které pro komerční pojišťovnu nejsou ziskové, či dokonce by mohli být ztrátové a není zájem tuto oblast pojišťovat [9]. Pojišťovny lze dělit dle zaměření jejich činnosti na univerzální, životní, neživotní a specializované. Univerzální pojišťovny nabízejí širokou škálu pojistných produktů pokrývajících veškerá rizika a spoléhají na vyšší míru vzájemného vyrovnávání rizik. Specializované pojišťovny se soustředí pouze na pokrytí jednoho segmentu a nabízejí hlubší znalosti o pojištění rizika.

Pojišťovací zprostředkovatelé

Působí jako mezičlánek mezi pojistitelem a klientem. Jejich činnost je upravena zákonem č. 38/2004 Sb. o pojišťovacích zprostředkovatelích a samostatných likvidátorech pojistných událostí. Na trhu fungují jako samostatné podnikatelské subjekty a na jejich činnost dohlíží Česká národní banka. Zprostředkovatelé dle výše uvedeného zákona musí splňovat odbornou způsobilost. Jejich činnost spočívá zejména v předkládání návrhů pojistných smluv, uzavírání pojistných smluv jménem pojistitele a ve správě pojištění.

Pojišťovací zprostředkovatelé se dělí do 6 kategorií:

1. vázaný pojišťovací zprostředkovatel – vykonává činnost jménem jedné nebo i více pojišťoven, ale nesmí nabízet vzájemně konkurenční produkty;

2. podřízený pojišťovací zprostředkovatel – spolupracuje s pojišťovacím agentem nebo pojišťovacím makléřem;
3. výhradní pojišťovací agent – vykonává svoji činnost pouze jménem jedné pojišťovny;
4. pojišťovací agent – vykonává činnost pro jednu či více pojišťoven a smí nabízet vzájemně konkurenční produkty;
5. pojišťovací makléř – vykonává činnost ve prospěch klienta, vyhledává a nabízí nejvhodnější produkty a pomáhá klientovi v orientaci na pojistném trhu;
6. pojišťovací zprostředkovatel z jiného členského státu Evropské unie. [4]

Zajišťovna

Zajišťovnou se podle zákona č.227/2009 Sb., o pojišťovnictví rozumí právnická osoba se sídlem na území České republiky, které bylo Českou národní bankou uděleno povolení k provozování zajišťovací činnosti. Na území České republiky může podnikat i zajišťovna, které bylo uděleno oprávnění v rámci jiného členského státu Evropské unie, či ve třetích zemích. Zajišťovací činností se rozumí přebírání části pojistných rizik na základě uzavřené smlouvy s pojišťovnou, za předem sjednanou částku z pojistného. V praxi jsou běžné případy, kdy zajistitel postoupí část rizika na dalšího zajistitele. Zajištění umožňuje pojišťovně uvolnit část finančních prostředků na další činnost a zároveň vytváří jistotu, že i mimořádně vysoká plnění budou moci být uhrazena. Zajišťovna na sebe nepřebírá závazky pojišťovny ze smluv s klienty, ale její podíl na pojistném plnění působí jako prvek zmírňující dopady škod na hospodaření pojišťovny [9].

Subjekty na straně poptávky po pojištění

Pojištěný

Osoba, ve prospěch které bylo pojištění uzavřeno.

Pojistník

Fyzická či právnická osoba, která sjednala pojištění a zavázala se zaplatit pojistné za pojistnou ochranu. Ve velké většině případů se jedná o stejnou osobu jako pojištěný. Pokud je pojistník odlišná osoba od pojištěného, vzniká nárok na pojistné plnění pojištěnému.

Obmyšlený

Osoba, které je vyplaceno pojistné plnění v případě úmrtí pojištěného. Jméno obmyšleného musí být uvedeno v pojistné smlouvě.

Poškozený

Osoba, které vznikla škoda a v důsledku toho má nárok na pojistné plnění.

Česká asociace pojišťoven

Česká asociace pojišťoven (dále ČAP) je zájmové sdružení komerčních pojišťoven. ČAP se výraznou mírou podílí na dohledu v pojišťovnictví. Svoji činnost zahájila 1.1.1994 s počtem 16 členů. V roce 2014 sdružuje 28 řádných členů a 2 členy se zvláštním statutem. Aktuální podíl členských pojišťoven na celkovém předepsaném pojistném České republiky dosahuje 96,8%. Od roku 1998 je ČAP řádným členem Insurance Europe, což je evropské sdružení obdobných asociací. Mezi hlavní úkoly patří koordinace a prosazování společných zájmů pojišťoven ve vztahu k orgánům státní správy, připomínkování a navrhování legislativy upravující pojistný trh. Další činností je pomoc při odstaňování rozporů mezi členy asociace a podpora vědecké činnosti v pojišťovnictví. Česká asociace pojišťoven rovněž dbá na dodržování etického kodexu a odpovídajícího způsobu obchodního jednání členů asociace.

3.5 Regulace a dohled nad pojistným trhem

Pojišťovnictví má určitá specifika oproti ostatním odvětvím ekonomiky, projevující se zejména v nabídce pojištění a zajištění. Díky těmto zvláštnostem není konkurence v pojišťovnictví ani v rozvinuté tržní ekonomice dostatečným samoregulačním mechanismem. Pro zákazníka, resp. klienta komerční pojišťovny je mnohdy velmi obtížné učinit si správnou představu o tom, co bude nejlépe vyhovovat jeho potřebám a zájmům. Mohlo by se stát, že v pojišťovnictví budou hledat uplatnění ne zcela seriózní podnikatelé a zprostředkovatelé. Z těchto důvodů vyplývá nutnost regulace pojišťovnictví a pojistného trhu tak, aby klienti byli dostatečně ochráněni. Základní nástroj regulace trhu představují právní předpisy a jiné legislativní úpravy.

Zákonem č. 57/2006 Sb., o změně zákonů v souvislosti se sjednocením dohledu nad finančním trhem byl dohled k 1. 4. 2006 integrován do České národní banky, která tak

provádí státní dozor v pojišťovnictví. ČNB vydává licence a povolení k činnosti pojišťoven a zajišťoven, dbá na dodržování zákona o pojišťovnictví a dalších právních předpisů upravujících pojištění, plnění opatření vydaných ČNB, dodržování zásad pro tvorbu, použití a finanční umístění technických rezerv. V případě porušení povinností je oprávněna udělovat sankce, omezit či odejmout povolení k provozování činnosti, případně může na pojišťovnu uvalit nucenou správu. ČNB rovněž dohlíží na činnost pojišťovacích zprostředkovatelů a samostatných likvidátorů pojistných událostí [11]

3.6 Právní úprava pojišťovnictví

Stejně jako jakákoli jiná oblast ekonomického tržního hospodářství, i podnikání v pojišťovnictví muselo být upraveno souhrnem odovídajících právních norem, které jsou obsaženy v obecně závazných předpisech. Od roku 1991 prošel vývoj právních předpisů značnými změnami. Mezi nejvýznamnější zákony patří:

Zákon č. 185/1991 Sb.

První právní úprava vymezující podmínky pro podnikání v odvětví pojišťovnictví v tržní ekonomice. Tímto zákonem byl zrušen monopol České státní pojišťovny a umožněn vstup dalších subjektů na pojistný trh.

Zákon č. 363/1999 Sb., o pojišťovnictví

Právní úprava, která nově upravovala činnosti v pojišťovnictví a podmínky pro provozování pojišťovací a zajišťovací činnosti, zprostředkovatelské činnosti v pojišťovnictví a státní dozor nad provozováním těchto činností. Nabyla účinnosti od 1.4.2000. Dále pak byla upravena prováděcí vyhláškou č. 75/2000 Sb. [1].

Zákon č. 168/1999 Sb.

Od 1.1.2000 bylo zákonem č. 168/1999 Sb upraveno pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla jako povinné smluvní.

Zákon č. 39/2004 Sb.

Úprava legislativy tak, aby byla v souladu s evropskými směnicemi. Úprava legislativy byla nezbytná pro vstup do Evropské unie. Hlavní změna spočívala v úpravě podmínek pro provozování přeshraniční činnosti.

Zákon č. 38/2004 Sb.

Zákon č. 38/2004 Sb. o pojišťovacích zprostředkovatelích a samostatných likvidátorech pojistných událostí se týká vymezení jejich činnosti a dohledu nad jejich činností.

Zákon č. 277/2009 Sb.

Zákon č. 277/2009 Sb. je další právní úpravou v oblasti pojišťovnictví. Tato právní úprava přinesla další změny. Byla posílena právní jistota klientů a došlo k dalšímu zkvalitnění dohledu nad pojišťovnictvím. Do zákona byla implementována nová pravidla vyplývající z evropských směrnic.

Zákon č. 82/2012 Sb.

Zatím poslední zásadní změnou v legislativě je Zákon č. 89/2012 Sb., nový občanský zákoník. V oblasti pojišťovnictví a pojištění upravuje tato právní norma zejména terminologii (např. návrh pojistné smlouvy se stává nabídkou), dále stanovuje povinnost pojistitele vytvářet smlouvy jasně a srozumitelně, možnost sjednání smlouvy i na dálku (po telefonu, přes internet). Další významná změna se týká úrazového pojištění, kde závažnost úrazu nebo poškození již nestanovuje ministerstvo zdravotnictví, ale individuálně soud dle zásady slušnosti a přiměřenosti.

3.7 Členění pojistného trhu

Pojistný trh můžeme členit podle různých kritérií. Nejdůležitější členění a segmentace je podle předmětu činnosti pojistitele. Dalšími mohou být pojistné riziko, předmět pojištění, pojistné produkty apod. Podle předmětu činnosti pojistitele lze rozdělit trh na dva relativně samostatné segmenty:

- **nabídka a poptávka po pojištění a zajištění** (tzv. Věcný pojistný trh)
- **investování dočasně volných finančních prostředků pojistitele** (tzv. Investiční pojistný trh). Konkrétní formy investování dočasně volných finančních prostředků vymezuje zákon č. 363/1999 Sb. o pojišťovnictví. Dle znění zákona lze umisťovat finanční prostředky zejména na bankovní depozita, do cenných papírů, nemovitostí a jiné.

Faktory ovlivňující pojistný trh

Pojistný trh je ovlivňován mnoha faktory, které je možné rozčlenit na vnější a vnitřní.

Vnější faktory - ovlivňují pojistný trh zvenčí. Jedná se zejména o tyto faktory:

- vývoj a objem hrubého domácího produktu,
- vývoj inflace,
- vývoj nezaměstnanosti,
- počet obyvatel (jejich věková struktura, střední délka života v členění na muže a ženy),
- peněžní příjmy obyvatelstva,
- objem výdajů domácností a jejich struktura,
- další faktory

Nejdůležitější jsou zejména první tři uvedené faktory, neboť se jedná o základní makroekonomické veličiny, které ovlivňují ekonomické prostředí. Vývoj těchto makroekonomických ukazatelů nepřímo, ale do značné míry, ovlivňuje chování subjektů pojistného trhu. Tyto ukazatele je možné předvídat pouze s omezenou přesností. Pro vývoj a růst pojistného trhu je také velmi důležitý počet obyvatel a jejich věková struktura, resp. střední délka života. Tyto ukazatele jsou přesně zjistitelné a jejich vývoj je možné celkem přesně předvídat [8].

Vnitřní faktory – ovlivňují pojistný trh zevnitř. Jedná se zejména o tyto faktory:

- pojišťovací a zajišťovací činnost a jiná související činnost, kterou vykonávají komerční pojišťovny a zajišťovny,

- zájem o pojištění vytvářený pojistníky,
- chápání významu pojištění ze strany pojistníků,
- regulace pojistného trhu dozorem v pojišťovnictví,
- činnost asociace pojišťoven,
- další faktory

Nejvýznamnějším vnitřním faktorem, který ovlivňuje pojišťovnictví zevnitř, jsou poměrně silné státní zásahy uskutečňované prostřednictvím státního dozoru v pojišťovnictví. Tyto zásahy se projevují zejména v povinnosti nákupu některých pojištění, konkrétně se jedná o zákonné formy pojištění a také o povinně smluvní pojištění (povinné ručení). Stát dále reguluje pojistný trh prostřednictvím legislativy. Těmito zásahy do značné míry ovlivňuje vývoj, strukturu, členění a velikost pojistného trhu. [8]

3.7.1 Ukazatele úrovně pojistného trhu

V tržní ekonomice má pojistný trh významné postavení se specifickým významem. Pro hodnocení vývoje pojistného trhu je nutné posouzení ukazatelů úrovně pojistného trhu. Výběr ukazatelů úrovně pojistného trhu je vhodné určit tak, aby byl trh hodnocen komplexně a aby se jednalo o ukazatele užívané i ve vyspělých ekonomikách. Základní ukazatele úrovně pojistného trhu jsou:

Předepsané pojistné

Předepsané pojistné je důležitým ukazatelem výkonnosti každé komerční pojišťovny. Podle jeho výše se komerční pojišťovny seřazují na pojistném trhu v daném státě. Jedná se o pojistné, které je stanoveno na dohodnuté pojistné období. Po odečtení nákladů je základem pro výpočet daně z příjmu pojišťovny. Předepsané pojistné se dělí na předepsané pojistné neživotního pojištění a předepsané pojistné životního pojištění. [8]

Pojištěnost (propojištěnost)

Je jedním z nejdůležitějších agregátních ukazatelů rozvoje pojistného trhu. Vyjadřuje poměr předepsaného pojistného k hrubému domácímu produktu v běžných cenách. V podmínkách tržního hospodářství vyjadřuje kapacitu pojistného trhu a slouží

k porování pojistných trhů různých zemí. [8] Obvykle se uvádí zvlášť za životní pojištění a neživotní pojištění.

Pojistné plnění

Jedná se o peněžité plnění komerční pojišťovny klientovi v případě pojistné události na základě uzavřené pojistné smlouvy. Objem vyplacených pojistných plnění je důležitým ekonomickým ukazatelem pojišťovny. U neživotních pojištění se pojistné plnění vyplácí pouze v případě vzniku pojistné události, takže není jisté, zda k výplatě pojistného plnění dojde. Naproti tomu charakteristickým rysem životního pojištění je, že pojišťovna vyplatí pojistné plnění v každém případě. [8]

Škodovost

Ukazatel, který vyjadřuje poměr mezi výší poskytnutých pojistných plnění a výší předepsaného či přijatého pojistného. Udává se v procentech. Škodovost by měla být nižší než čisté pojistné. V případě, že škodovost přesáhne 100% čistého pojistného, jedná se o ekonomicky nevyrovnané pojištění. [8] Výši škodovosti a pojistného plnění mohou výrazně ovlivnit mimořádné pojistné události v konkrétním roce.

Doplňkové ukazatele úrovně pojistného trhu

Doplňkové ukazatele úrovně pojistného trhu jsou počet komerčních pojišťoven, počet zaměstnanců v pojišťovnictví, počet uzavřených pojistných smluv, průměrné pojistné na jednu pojistnou smlouvu, počet vyřízených pojistných událostí a koncentrace pojistného trhu. Z doplňkových údajů je nejdůležitějším údajem koncentrace pojistného trhu, která vyjadřuje podíl největších komerčních pojišťoven na předepsaném pojistném. Většinou se sleduje 5, 10 a 15 největších pojišťoven na daném pojistném trhu. [8]

3.7.2 Kritéria klasifikace pojištění

Pojištění lze klasifikovat podle nejrůznějších hledisek a kritérií. Jednotlivá kritéria pro klasifikaci pojištění jsou následující:

Délka trvání pojištění

- **Krátkodobá pojištění** - pojištění sjednaná na dobu kratší než jeden rok. Příkladem může být cestovní pojištění.
- **Dlouhodobá pojištění** - pojištění sjednaná na dobu delší než jeden rok. Do této kategorie patří i pojištění sjednaná na dobu neurčitou (tj. pojištění, kde není dojednan termín konce účinnosti)

Potřeba zabezpečení budoucích závazků z pojištění

Podle způsobu zabezpečení budoucích závazků lze rozdělit jednotlivá pojištění na:

- **Rizikotvorná pojištění** - pojištění u kterých se ze zaplaceného pojistného nevytváří rezervy na krytí nároků vzniklých v budoucnu. Stanovené pojistné se v průběhu pojistného období spotřebovává. Typicky se jedná o krátkodobá pojištění s délkou trvání pojištění do jednoho roku.
- **Rezervotvorná pojištění** - dlouhodobá pojištění, uzavřená na dobu několika let, u kterých je jisté, že po skončení vznikne pojištěnému nárok na plnění. V průběhu trvání pojištění se z přijatého pojistného vytváří technická rezerva pro krytí budoucích závazků. Mezi tato pojištění patří všechna formy pojištění pro případ dožití, všechny formy pojištění pro případ smrti nebo dožití a pojištění pro případ smrti sjednané na dobu delší než jeden rok. Všechna ostatní pojištění jsou pojištění riziková.

Uvedené rozdělení je důležité s ohledem na legislativu Evropské unie, podle které musí být přísně odděleno účtování nákladů a výnosů rezervotvorných pojištění od pojištění rizikových. [2]

Forma vzniku pojištění a stupeň rozhodování pojištěného o uzavření pojištění

Podle formy vzniku se pojištění rozděluje na pojištění zákonné a pojištění smluvní.

- **Zákonné pojištění** - vzniká na základě existence určitého právního předpisu bez projevu vůle pojištěného. Pojištění vzniká tím, že k určitému datu existuje skutečnost stanovená právním předpisem.

- **Smluvní pojištění** - vzniká na základě vůle pojistníka. Ke vzniku pojištění je zapotřebí dvoustranný právní úkon, obsahující shodné vůle obou stran.
- **Povinné smluvní pojištění** - vzniká na základě souhlasného projevu vůle pojištěného a pojišťovny, ale jeho sjednání je uloženo právním předpisem jako povinnost. Příkladem je pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla jako povinné smluvní.
- **Dobrovolné smluvní pojištění** - vzniká na základě souhlasného projevu vůle pojištěného a pojišťovny, přičemž pojištěný i pojistník mají neomezenou volnost rozhodování o tom, jestli pojistnou smlouvu uzavřou.

Způsob placení pojistného

Podle způsobu placení pojistného se pojištění rozděluje na:

- **pojištění za jednorázové pojistné** – pojistné je placeno jednorázově, zpravidla při sjednávání pojištění. Tímto způsobem jsou zpravidla sjednávána krátkodobá pojištění
- **pojištění za běžné pojistné** – pojištění, u kterého se pojistné platí za dohodnutá pojistná období. Dohoda o délce pojistných období a o termínech splatnosti je podstatnou součástí pojistné smlouvy.

Další rozdělení ke klasifikaci pojištění:

- podle územní platnosti pojištění
- podle způsobu určení výše pojistného plnění
- podle způsobu určení objektu předmětu pojištění
- podle počtu rizik, proti kterým je pojištění sjednáno
- podle účasti pojištěného na pojistném plnění nebo na škodním průběhu
- podle způsobu sjednání pojistné smlouvy

3.8 Životní pojištění

Životní pojištění je nedílně spojeno se vznikem pojistného trhu. Původním nejdůležitějším posláním životního pojištění byla finanční ochrana pozůstalých v případě úmrtí živitele rodiny. S rozvojem a pokrokem společnosti bylo čím dál víc zřejmé, že takto pojaté pojištění je nedostatečné. Pojišťovny vyvinuly nové pojistné produkty. V dnešní době se význam životního pojištění posunul od pojištění pro případ smrti k rezervotvorným pojištěním. Pojištěný stále potřebuje krytí riziko předčasného úmrtí, ale zároveň si uvědomuje možnost dožití konce pojistné doby. Vedle penzijního připojištění se tak životní pojištění jeví jako další zajímavá alternativa zabezpečení odpovídající životní úrovni jedince v postaktivním období jeho života[9].

Charakteristickým rysem životního pojištění je, že pojistné plnění je vždy vyplaceno buď pojištěnému, nebo obmyšlenému (v případě předčasného úmrtí pojištěného). Jediná výjimka je u rizikového životního pojištění, u kterého je pojistné plnění vyplaceno pouze v případě úmrtí pojištěného.

Životní pojištění nabízí tradiční produkty, které nepředpokládají proměnlivou výši pojistného a jsou i vývojově staršími produkty. Pojistné u těchto produktů je placeno v pravidelných intervalech, pojistných obdobích, buď ročních, nebo čtvrtletních. Požadavkům dnešní doby více odpovídá generace mladších produktů, které umožňují ukládat do pojištění i neočekávaně volné finanční prostředky. Mezi nejčastější produkty životního pojištění patří:

Pojištění pro případ smrti

Patří mezi tradiční produkty životního pojištění. Pojištění pro případ smrti zahrnuje pouze krytí rizika úmrtí pojištěného[9].

Pojištění pro případ smrti nebo dožití

Pojištění pro případ smrti nebo dožití je též nazýváno jako smíšené pojištění. V praxi se nabízí pod názvem Kapitálové životní pojištění[12].

Důchodové pojištění

Důchodové pojištění komerčních pojišťoven je nutné odlišovat od důchodového pojištění, které je poskytováno v rámci sociálního zabezpečení. Jedná se o pojištění na dožití sjednaného věku s postupnou výplatou pojistné částky [9].

Univerzální životní pojištění

Univerzální životní pojištění patří mezi pojistné produkty nové generace. Konstruktivním rozdílem od tradičních životních pojištění je absence pojistně technické rezervy a její nahrazení kapitálovou hodnotou. Další flexibilitu pojištění umožňují mimořádné vklady pojistného, mimořádné výběry či možnost půjčky z kapitálové hodnoty. [9]

Investiční životní pojištění

Investiční životní pojištění je v současné době jedním z nejúspěšnějších pojištění. Jedná se rovněž o pojištění pro případ smrti a dožití. Pojistné plnění není definováno jako pevná částka, ale jako podíl na fondu [9].

3.9 Neživotní pojištění

Neživotní pojištění se významně odlišuje od pojištění životního. Hlavním rozdílem je, že není předem jisté, zda po dobu trvání pojištění dojde k pojistné události a tudíž i k výplatě pojistného plnění. Neživotní pojištění je určováno třemi hlavními skupinami. Pojištěním motorových vozidel, pojištěním podnikatelských rizik a pojištěním osob. Dále zahrnuje pojištění odpovědnosti za škodu a jiná neživotní pojištění. Historicky je neživotní pojištění spjato s počátky pojišťovnictví, neboť nejdříve se začalo pojišťovat požární riziko. Neživotní pojištění je pojištění škodové, kdežto životní pojištění je pojištění obnosové. Z uvedeného vyplývá, že neživotní pojištění má zcela odlišnou pojistně-technickou konstrukci oproti životnímu pojištění. U neživotního pojištění nejde mnohdy pouze o hmotné škody na majetku, ale o následné škody, které jsou velmi často rozsáhlejšího rázu. [5] Po přijetí nového občanského zákoníku Zákonem č. 89/2012 Sb. nabývá stále většího významu pojištění odpovědnosti za škodu a to zejména proto, že na výši případných odškodnění nebyly stanoveny žádné limity a je zcela v kompetenci soudu rozhodovat o výši

případných náhrad. Z pojištění odpovědnosti za škodu lze třetí straně poskytovat odškodnění za ztrátu na životech, či případné újmy na zdraví či újmu na příjmech.

Produkty neživotního pojištění můžeme dělit podle mnoha kritérií, někdy se částečně překrývají i s životním pojištěním (zejména úrazová pojištění). Mezi nejvýznamnější druhy pojištění patří pojištění domácností a budov, pojištění průmyslových a podnikatelských rizik, pojištění motorových vozidel a pojištění odpovědnosti za škodu.

Jednotlivé druhy neživotního pojištění jsou:

Pojištění domácností a budov

Význam tohoto pojistného produktu je dán tím, že v podstatě každý jednatel je spojen s nějakou domácností. Pojištění obvykle kryje škody způsobené živelními událostmi včetně škod způsobených vodovodním potrubím, dále pojištění kryje škody způsobené krádeží či vloupáním. V pojištění domácností je nutné si připojistit předměty, které svou povahou nejsou považovány za standardní vybavení domácnosti. Od běžné domácnosti bývá obvykle odlišeno pojištění rekreačních budov. U pojištění budov bývá zahrnován i náraz dopravních prostředků. Pojištění se sjednává podle podlahové výměry či počtu obytných místností.

Pojištění odpovědnosti za škodu

Pojištění odpovědnosti za škodu s přijetím nového občanského zákoníku významně nabylo na důležitosti. Některá odpovědnostní pojištění jsou ze zákona povinná, či povinně smluvní.

Zákonné pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání

Riziko pracovního úrazu a riziko nemoci z povolání je natolik závažnou skutečností, že vznik pojištění nařizuje zákon. Jedná se o zákonné pojištění. Legislativa určuje rozsah rizik, která musí být pojištěna a zároveň i pojišťovny, u kterých má být pojištění uzavřeno.

[11]

Pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozní činností

Jedná se o dobrovolné pojištění podnikatelských subjektů a jiných organizací za škodu, kterou může subjekt způsobit třetím osobám při provozování své činnosti. Pojištění může např. krýt škody vzniklé na opravovaných věcech při jejich opravě a skladování, na odložených věcech v hotelu, restauraci apod. [8]

3.9.1 Havarijní pojištění motorových vozidel

Havarijní pojištění patří mezi dobrovolné smluvní pojištění. Cenově je na rozdíl od povinného ručení dražší. Kryje i takové škody na motorovém vozidle, které si řidič způsobil sám. Základem tohoto pojištění je krytí rizika havárie (tj. nahodilé náhlé působení mechanických vnějších sil na vozidlo nárazem, pádem či střetem s jiným vozidlem). Zároveň poskytuje havarijní pojištění i krytí dalších rizik, především rizika odcizení, živelných pohrom (např. krupobití), vandalství apod.

Havarijní pojištění může být sjednáno:

- na principu all risk, kdy je pojištěno na všechny druhy rizik,
- na principu stavebnice, kdy si pojištěný může vybrat jednotlivá rizika, na která chce mít vozidlo pojištěné.

Pojištění se vztahuje na pojistné události, které se stanou na území České republiky, příp. Evropy. Jako u každého pojištění existují i zde určité výluky z pojištění. Pojištění nekryje škody způsobené řízením vozidla osobou pod vlivem alkoholu či jiných omamných látek, škody způsobené osobou, která vozidlo užívala bez řidičského průkazu a dále na škody vzniklé běžným opotřebením vozidla při provozu.

Rozsah pojištění

Rozsah havarijního pojištění je vždy vymezen ve Všeobecných pojistných podmínkách (VPP). Pojištění se sjednává pro případ poškození či zničení vozidla nebo jeho části, či standartní a případně i doplňkové vybavy vozidla. Pojištění poskytuje krytí jakékoliv události kromě těch, které jsou ve výlukách pojištění.

Systém bonus - malus

Při sjednávání ceny pojistky zohledňuje pojistitel předcházející škodní průběh pojištění. Při bezeškodním průběhu poskytuje pojistitel slevu na pojistném (tzv. Bonus). Pojišťovny poskytují bonus, obvykle ve výši 5 – 10% za každý bezeškodní rok. Maximální výše bonusu může dosáhnout 50 – 60% z ceny pojistného. Některé pojišťovny poskytují maximální bonus již za 5 let, jiné až za 7 let. V případě změny pojišťovny je možné bonus přenést na nové pojištění. Systém bonus – malus existuje rovněž u povinného ručení. Opakem bonusu je tzv. malus. Malus je forma znevýhodnění pojištěného formou přírážky k pojistnému, pokud má pojištěný vyšší než průměrnou četnost pojistných událostí.

Pojistná částka, pojistná hodnota

Pojistná částka je dohodnutá částka v pojistné smlouvě, která představuje maximální limit plnění v případě pojistné události, kdežto pojistná hodnota je velikost nejvyšší možné majetkové újmy, kterou by mohla pojistná událost způsobit. Jedná se dva podobné pojmy, které by mohly být při sjednávání havarijního pojištění zaměněny. [6, 7].

Podle způsobu stanovení pojistné částky se pojištění rozlišuje na:

- **pojištění na novou cenu** – tj. cenu, za kterou lze koupit nové vozidlo,
- **pojištění na časovou cenu** - cena se stanoví z nové ceny, přihlíží se ke stupni opotřebení (amortizaci) nebo jinému znehodnocení, případně i ke zhodnocení vozidla, k čemuž došlo opravou, modernizací či jinak,
- **pojištění na obvyklou cenu** – obvyklá cena je cena, která by byla dosažena při prodeji stejného, či obdobného vozidla v autobazaru.

Nové vozidlo se nejčastěji pojišťuje na novou cenu, zatímco obvyklá cena se sjednává při pojištění ojetého vozidla.

3.9.2 Pojištění odpovědnosti z provozu vozidla

Pojištění odpovědnosti za škody z provozu motorových vozidel (dále jen povinné ručení) existuje ve všech vyspělých tržních ekonomikách. Jedná se o nejvýznamnější odpovědnostní pojištění. Ve většině zemí je toto pojištění sjednáváno jako povinně smluvní pojištění, kdy je povinností majitele či provozovatele motorového vozidla si příslušné

pojištění sjednat u některé z pojišťoven, které pojištění nabízí. Povinně smluvní podoba tohoto pojištění byla určena velmi rychlým rozvojem automobilismu a s tím spojenými enormními nárůsty materiálních škod a také společenským významem škod na zdraví. [5]

Je tedy zřejmé, že to jsou zejména ekonomické důvody, které vedou k přinucení majitelů či provozovatelů motorových vozidel k uzavření pojištění. Případné náhrady vzniklé škody mohou přesahovat finanční možnosti viníka nehody, zejména v případech vyplácení renty v souvislosti s ušlým ziskem poškozenému např. po dobu desítek let. Z těchto důvodů je nutné, aby odškodnění poškozených prováděla bonitní finanční instituce, která disponuje i adekvátními finančními rezervami. Jde o to, aby poškozený skutečně dostal odškodnění. S tím souvisí i subjektivní stránka problému, neboť motorizovaný účastník dopravní nehody může mít subjektivní názor, že nehodu nezavinil. Řešením je postoupení případu dopravní nehody objektivním institucím, mezi nimiž je i pojišťovna, která příčiny nehody objektivně posoudí a v případě oprávněnosti nároku poškozeného poskytne spravedlivé finanční odškodnění. Z povinného ručení jsou hrazeny případné škody na majetku a zdraví, které při provozu vozidla pojištěný případně způsobil. Pokud pojištěný způsobil škodu úmyslně, či pod vlivem alkoholu, pojišťovna sice odškodní postiženého, ale zároveň je oprávněna vymáhat na pojištěném náhradu či částečnou náhradu škody. V případě, že majitel vozidla povinné ručení neuzavře, může dostat pokutu, kterou uhradí do garančního fondu České kanceláře pojistitelů. Způsobí-li nehodu bez uzavřeného povinného ručení, hradí veškeré náklady z vlastních prostředků [6].

Pojistná smlouva

Pojištění vzniká uzavřením pojistné smlouvy mezi pojistitelem (pojišťovnou) a pojistníkem. Pojistník je fyzická, či právnická osoba. Povinností pojistitele (pojišťovny) je poskytnout pojistné plnění v rozsahu sjednané pojistné smlouvy. Povinností pojistníka je platit pojistné. U povinného ručení vydá pojistitel pojistníkovi po zaplacení pojistného doklad o pojištění, tzv. zelenou kartu.

Zelená karta

Zelená karta je mezinárodní karta automobilového pojištění. Jedná se o doklad o sjednání pojištění odpovědnosti z provozu vozidla. Zelenou kartu vydá pojistitel po sjednání pojištění a zaplacení pojistného. Od 1.1.2009 je zelená karta jediný univerzální

doklad o zaplacení povinného ručení. Na zelené kartě je vyznačeno, ve kterých státech platí pojištění. [6].

Česká kancelář pojistitelů

Česká kancelář pojistitelů (dále ČKP) je právnickou osobou, která byla zřízena zákonem č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla, jako profesní organizace pojistitelů, kterým bylo uděleno Ministerstvem finance povolení k provozování pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla [1].

V současné době má ČKP 14 členů. Členství v ČKP vzniká pojistiteli dnem, kdy mu bylo ministerstvem uděleno povolením k provozování výše uvedeného pojištění a zaniká dnem, kdy nabylo právní moci rozhodnutí ministerstva, kterým se pojistiteli povolení k provozování tohoto pojištění odnímá. Člen ČKP je povinen platit příspěvky, které lze použít pouze k zabezpečení působnosti kanceláře. ČKP vstupuje do hry v případech, kdy škodu způsobí nepojištěný řidič, aby z garančního fondu uhradila poškozeným jejich oprávněné nároky a následně vymáhala náhradu škody na viníkovi. ČKP rovněž řeší případy, kdy došlo k újmě na zdraví nebo usmrcení osob při nehodě způsobené nezjištěným pachatelem. Členové ČKP ručí za její závazky v poměru podle výše svých příspěvků a za tímto účelem jsou povinni tvořit technické rezervy [1].

Garanční fond ČKP

Z garančního fondu se poškozenému vyplácí plnění v případě jeho poškození nepojištěným nebo nezjištěným vozidlem. Fond je spravován ČKP a přispívají do něj členské pojišťovny ČKP formou členských příspěvků. Členské příspěvky jsou stanovovány na rok dopředu tak, aby byla zajištěna schopnost hradit splatné nároky poškozených.

Škodní zástupce pojistitele v jiném členském státě

Pojistitel se sídlem na území České republiky ustanoví v každém jiném členském státě svého škodního zástupce. To platí i pro pojistitele se sídlem na území jiného než členského státu (dále jen „třetí stát“) s výjimkou těch členských států, ve kterých mu bylo uděleno povolení k provozování pojištění odpovědnosti. Tento škodní zástupce musí mít, jde-li o fyzickou osobu, bydliště nebo místo podnikání, a jde-li o právnickou osobu, sídlo v členském státě, ve kterém byl ustanoven [6].

4 Nejvýznamnější pojistitelé na trhu motorových vozidel

Na českém pojistném trhu mají více než 50% podíl dvě hlavní skupiny, Vienna Insurance Group (VIG) a Generali/PPF. Do finanční skupiny VIG patří Kooperativa pojišťovna, Česká podnikatelská pojišťovna a Pojišťovna České spořitelny, do holdingu Generali/PPF patří Česká pojišťovna a.s., Generali pojišťovna a.s. a Česká pojišťovna Zdraví a.s. Tyto skupiny je relevantní posuzovat od roku 2007, kdy došlo k jejich konsolidaci. V segmentu pojištění motorových vozidel patří mezi největší pojistitele Česká pojišťovna a.s., Kooperativa pojišťovna a.s., Allianz pojišťovna a.s., a Česká podnikatelská pojišťovna a.s.

Česká pojišťovna a.s.

Česká pojišťovna a.s. je univerzální pojišťovnou nabízející plné spektrum služeb, pokrývající jak individuální životní a neživotní pojištění, tak i pojištění pro malé, střední a velké klienty v oblasti průmyslových a podnikatelských rizik a také v zemědělství. Skupina České pojišťovny je strukturována tak, aby optimálně pokrývala spectrum služeb spojených s poskytováním soukromého pojištění, důchodového spoření a investování.

Česká pojišťovna a.s. je nejstarším pojišťovacím ústavem v českých zemích s dlouhou a bohatou historií. Její počátky sahají do roku 1827. Již od 20. let 20. století nabízela pojišťovna téměř všechny druhy pojištění včetně tehdy ještě nepříliš běžného pojištění motorových vozidel. V roce 1945 bylo pojišťovnictví zestátněno a bylo ustanoveno pět pojišťoven, z nichž v roce 1948 vznikla jediná Československá pojišťovna. V roce 1992 byla Fondem národního majetku České republiky Česká pojišťovna transformována na akciovou společnost. Významným datem v moderní historii České pojišťovny a její skupiny se stal 17. leden 2008, kdy vstoupila v účinnost Smlouva o společném podniku (Joint Venture Agreement), podepsaná 10. července 2007 mezi Assicurazioni Generali a PPF Group N.V., kterou byl založen Generali PPF Holding B.V., vlastněný z 51 % skupinou Generali Group a ze 49 % skupinou PPF Group. Česká pojišťovna a její dceřiné společnosti se tak staly součástí jedné z největších pojišťovacích skupin ve střední a východní Evropě. Na základě dohody obou vlastníků uzavřené v lednu 2013 jsou Česká pojišťovna a její dceřiné společnosti od ledna 2015 již plně ve vlastnictví skupiny Generali. Česká pojišťovna a.s. je od členem ČAP od 26.10.1993.

V pojištění motorových vozidel patří Česká pojišťovna mezi největší společnosti na trhu. V segmentu povinného ručení byla v roce 2014 Česká pojišťovna a.s. s podílem 23,5% největší pojišťovnou na trhu, a to i přes pokles předepsaného pojistného. V oblasti havarijního pojištění byla v roce 2014 Česká Pojišťovna a.s. s podílem trhu 22,85% druhou nejsilnější pojišťovnou v tomto segmentu. Celkem spravovala Česká pojišťovna a.s. v roce 2014 8,437 mil. pojistných smluv.

Kooperativa pojišťovna
Vienna Insurance Group

Kooperativa pojišťovna a.s. se rovněž řadí mezi univerzální pojišťovny. V její nabídce je plný sortiment služeb a všechny standartní druhy pojištění pro občany, drobné firmy i velké podniky jak v oblasti životního, tak i v oblasti neživotního pojištění.

Vznik Kooperativa pojišťovny a.s. (dále jen Kooperativa) se datuje rokem 1993. Hlavním akcionářem Kooperativy je Wiener Städtische Allgemeine Versicherung AG, která je největší pojišťovací skupinou v Rakousku. Díky mezinárodní podpoře a know-how světového pojišťovacího koncernu Wiener Städtische, který má na trzích střední a východní Evropy již více než 11 milionů klientů, poskytuje Kooperativa komplexní servis zákazníkům. V současnosti patří Kooperativa do skupiny Vienna Insurance Group. Tento koncern s dlouhodobou tradicí a silnými značkami tvoří okolo 50 společností ve 25 zemích. V roce 2014 dosáhla Kooperativa na předepsané pojistné ve výši 31,74 mld. Kč. Tímto výsledkem si upevnila druhé místo v pořadí největších pojišťoven na českém trhu. Na konci roku 2014 pojišťovna spravovala 3,83 milionu pojistných smluv pro 2,04 milionu klientů. Likvidátoři pojišťovny vyřídili přes 648 000 pojistných událostí. Členem ČAP je Kooperativa od 26.10.1993.

V pojištění motorových vozidel spravovala Kooperativa koncem roku 2014 celkem 1,42 milionu pojistek v rámci povinného ručení a 370 000 pojistek v rámci havarijního pojištění. Tímto výsledkem si Kooperativa posílila své postavení jedničky na trhu havarijního pojištění, s podílem 25,87%. V rámci povinného ručení patří Kooperativě s podílem 21,61% druhé místo na trhu.

Allianz pojišťovna, a.s.

Allianz pojišťovna, a.s. (dále jen Allianz) funguje na českém trhu od roku 1993 a za dobu svého působení si vydobyla třetí místo na trhu. Allianz je dceřinou společností Allianz New Europe Holding GmbH a součástí přední světové pojišťovací skupiny Allianz. Členem ČAP je od 26.10.1993.

V počátku svého působení nabízela Allianz pouze životní pojištění. Postupně rozšiřovala své produktové portfolio a dnes nabízí kompletní nabídku pro jednotlivce i společnosti od životního pojištění přes pojištění soukromého majetku a pojištění odpovědnosti za škodu, cestovní pojištění, majetkové pojištění pro podnikatele, pojištění průmyslových rizik až po komplexní pojištění vozidel.

V roce 1999 se Allianz stala jednou z 12 pojišťoven, které začaly nabízet pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou motorovým vozidlem (povinné ručení). V segmentu povinného ručení zaujímá pojišťovna čtvrté místo na trhu s tržním podílem 11,54%. V havarijním pojištění jí náleží pozice třetí nejsilnější pojišťovny s tržním podílem 18,43%. V roce 2014 nabídla pojišťovna klientům nové pojistné produkty na pojištění vozidel, kde má klient možnost poskládat si pojistnou ochranu podle svých potřeb, a zároveň tím i ovlivnit výslednou cenu, kterou za pojištění zaplatí. U povinného ručení mají klienti nově možnost vybrat si limit pojistného plnění až do výše 200 milionů Kč jak u škod na majetku, tak i u zdravotních újem. V roce 2014 spravovala Allianz 1,972 milionu pojistných smluv.

Česká podnikatelská pojišťovna

Česká podnikatelská pojišťovna, a.s.(dále ČPP) působí na českém trhu od svého založení roku 1995 a od 17.3.1998 je členem ČAP. Jejím jediným akcionářem je od roku 2005 Kooperativa pojišťovna a.s. Společnost je řádným členem ČAP, České kanceláře pojistitelů a členem Hospodářské komory hlavního města Prahy, Francouzsko-české obchodní komory a dalších sdružení. Díky letité zkušenosti a kvalitním produktům je ČPP třetím největším poskytovatelem povinného ručení na pojistném trhu v České republice

s více než 1 000 000 pojištěných vozidel. S celkovým podílem 5,7% na pojistném trhu patří ČPP v roce 2014 šesté místo mezi všemi pojistiteli. Základní kapitál společnosti činí 1 mld. Kč. ČPP a.s. spravovala v roce 2014 více než 1,5milionu pojistných smluv a jejích služeb využívalo přes 900 000 klientů.

5 Analýza dosažených výsledků

5.1 Analýza pojistného trhu

Analýza celkového pojistného trhu byla provedena na základě dat získaných z výročních zpráv. Vzhledem k tomu, že Česká asociace pojišťoven (ČAP) od roku 2011 změnila metodiku výpočtu předepsaného pojistného tak, že nyní provádí výpočet na bázi 10 let, byla pro účely analýzy použita data o předepsaném pojistném počítaná podle českých účetních standartů.

Koncentrace trhu

Z tabulky 1 vyplývá, že na českém pojistném trhu má rozhodující podíl duopol VIG a Generali / PPF holding., který ovládá téměř 2/3 pojistného trhu. Podíl uvedených holdingů na pojistném trhu zůstává od roku 2007, téměř neměnný. Za povšimnutí stojí postupné sblížení podílu obou hlavních hráčů na trhu, kdy v roce 2007 činil rozdíl v podílech na trhu mezi Generali / PPF a VIG 5,5 procentních bodů, kdežto v roce 2014 byl rozdíl podílů pouhých 0,5 p. b. ve prospěch holdingu Generali / PPF. Sblížení obou holdingů je způsobeno zejména postupným snižováním podílu největšího pojistitele trhu, České pojišťovny a.s., která náleží k holdingu Generali / PPF, zatímco Kooperativa Pojišťovna a.s., jakožto největší představitel holdingu VIG si své podíly na trhu v podstatě udržuje. V průběhu sledovaného období došlo navíc k posílení pozic České podnikatelské pojišťovny a.s., která rovněž náleží k holdingu VIG. Ve výsledném efektu dochází k postupnému sblížení výše podílů na trhu obou holdingů.

Tabulka 1 - Podíly na pojistném trhu (v %)

Pojistitelé	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Generali / PPF	35,82	35,22	32,80	30,60	34,30	33,09	32,06	31,39
VIG	30,34	30,63	30,63	29,76	29,59	29,05	29,69	30,83
Ostatní	33,84	34,15	36,57	39,67	36,11	37,86	38,25	37,78

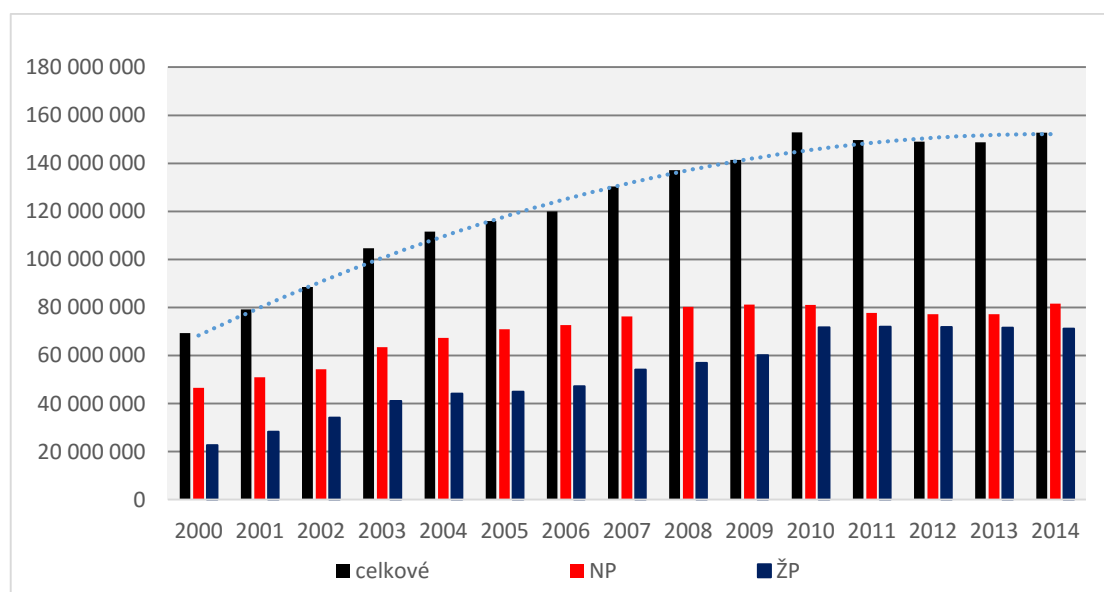
Zdroj: Výroční zprávy ČAP a vlastní zpracování

Předepsané pojistné

Vývoj předepsaného pojistného je vůbec nejdůležitějším ukazatelem vývoje pojistného trhu. V příloze 1 je zachycen vývoj předepsaného pojistného. Za sledované

období měl vývoj předepsaného pojistného dlouhodobě stoupající trend, až do roku 2010, což lze vysledovat i z grafu 1. Při porovnání 1. diferencí vyplývá, že v roce 2003 došlo ke skokovému nárůstu předepsaného pojistného o 16 163,129 mil. Kč. Druhý největší růst, o 11 458,686 mil Kč byl zaznamenán v roce 2010, poté došlo ke stagnaci a poklesu. Za povšimnutí stojí, že vývoj předepsaného pojistného u životního pojištění téměř věrně kopíroval vývoj celkového předepsaného pojistného. Z uvedeného vyplývá, že na poklesu předepsaného pojistného se podílel zejména pokles předepsaného pojistného v neživotním pojištění. Hlavní důvod lze spatřovat v nedobré hospodářské situaci, která způsobila pokles prodeje automobilů, což způsobilo nižší zájem klientů o havarijní pojištění, které se výrazně podílí na předepsaném pojistném neživotního pojištění. Svoji roli sehrála rovněž rostoucí konkurence a s tím spojený tlak klientů na snižování sazeb u havarijního pojištění.

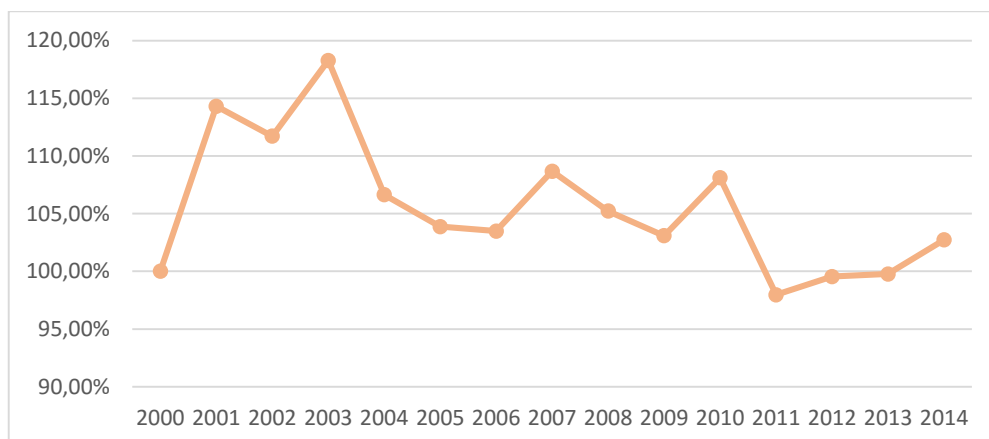
Graf 1 – Vývoj předepsaného pojistného (v tis. Kč)

Zdroj: Výroční zprávy ČAP a vlastní zpracování

Meziroční index růstu celkového pojistného je zachycen na grafu 2 a v příloze 1. Od roku 2000 do roku 2003 probíhal dynamický vývoj s meziročním přírůstkem více než 10%. Od roku 2004 jsme svědky zpomalení dynamiky růstu, až do roku 2010. Od roku 2011 došlo ke stagnaci trhu, resp. k mírnému poklesu předepsaného pojistného. Je zřejmé, že i do vývoje pojistného trhu se promítly hospodářské problémy ekonomiky. Trh se vrátil opět k růstu až v roce 2014. Za celé sledované období byl průměrný růst pojistného 2,39%.

Graf 2 – Meziroční index růstu předepsaného pojistného (v %)

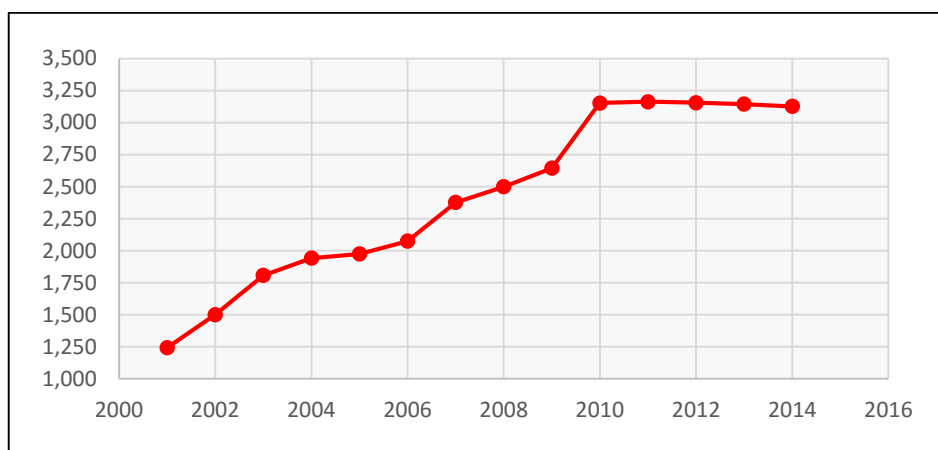

Zdroj: Výroční zprávy ČAP a vlastní zpracování

Životní pojištění

Při pohledu na bazický index, který je v příloze 2 a na grafu 3, je zcela zřetelný celkový trojnásobný nárůst pojistného oproti roku 2000, což je ještě více než u celkového pojistného, kde byl nárůst zhruba dvojnásobný. Vývoj pojistného měl u životního pojištění dynamický nárůst až do roku 2010. Teprve po roce 2010 došlo ke stagnaci v růstu pojistného, resp. mírnému poklesu.

Graf 3 – Životní pojištění – bazický index

Zdroj: Výroční zprávy ČAP a vlastní konstrukce

Příčinu počátečních vysokých růstů předepsaného pojistného lze spatřovat ve vysokém hospodářském růstu v daném období a postupném rozšiřování nabídky pojistných produktů životního pojištění. K růstu pojistného bezpochybně přispělo i to, že zaměstnavatelé začali

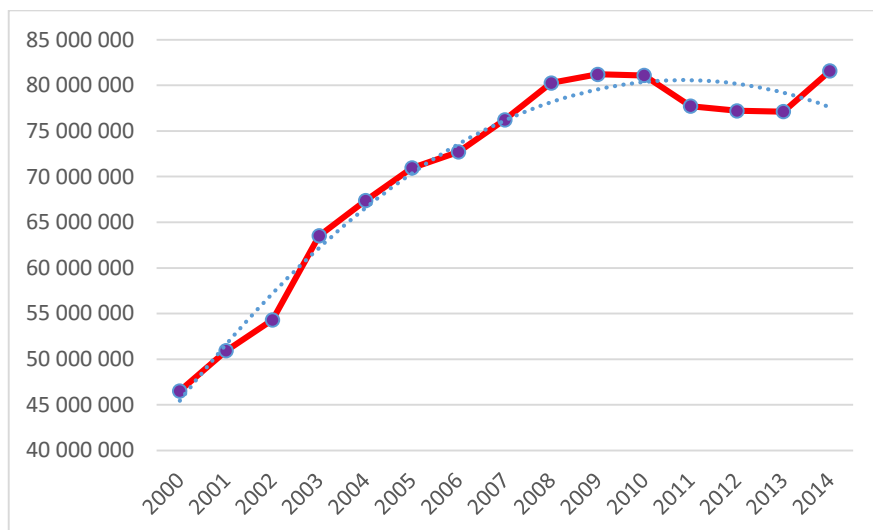

stále častěji nabízet příspěvek na životní pojištění jako benefit pro své zaměstnance. Za stagnací a mírným poklesem předepsaného pojistného stojí opět ekonomická stagnace hospodářství, což se nutně promítlo i do pojistného trhu.

Neživotní pojištění

Neživotní pojištění je určováno třemi hlavními skupinami. Pojištěním motorových vozidel, kam patří i povinné ručení, pojištěním podnikatelských rizik a personálním pojištěním. Předepsané pojistné v neživotním pojištění vykazovalo nárůst až do roku 2009, jak je zřejmé z přílohy 3 a grafu 4, kdy za uvedené období došlo k téměř dvojnásobnému nárůstu předepsaného pojistného oproti výchozímu roku 2000. Z uvedeného je zřejmý rostoucí význam pojištění majetku.

Graf 4 – Vývoj předepsaného pojistného v neživotním pojištění (tis. Kč)

Zdroj: Výroční zprávy ČAP a vlastní konstrukce

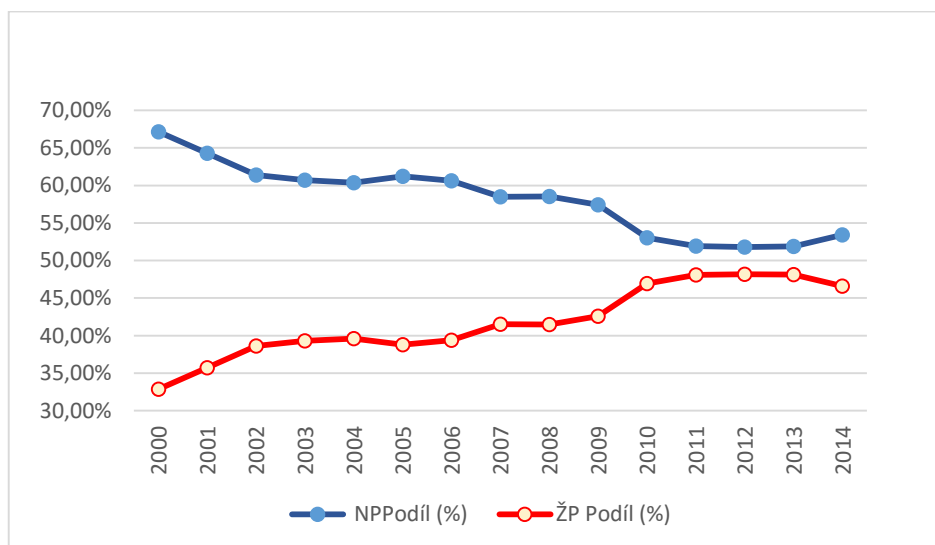
Specifikem České republiky je, že občané doposud upřednostňují pojištění majetku před pojištěním života. Za vysokými nárůsty pojistného lze tudíž spatřovat růst životní úrovně obyvatelstva, což se projevovalo nárůstem majetku obyvatel a následně se toto promítlo i do růstu pojistného v neživotním pojištění. Po roce 2010 došlo v následujících letech k poklesu, což bylo způsobeno zejména stagnací hospodářství České republiky. Největší meziroční pokles, téměř o 4 p.b. byl zaznamenán roku 2011. Následující rok se dynamika poklesu zpomalila. Na poklesu se nejvyšší mírou zasloužilo pojištění motorových vozidel, kdy

v tomto segmentu pojištění došlo v uvedeném období rovněž k výraznému poklesu. K meziročnímu růstu o 5 p. b. se trh neživotního pojištění opětovně vrátil v roce 2014.

Podíl životního a neživotního pojištění na celkovém předepsaném pojistném.

V příloze 4 a na grafu 5 je ilustrován podíl životního a neživotního pojištění. Z uvedeného grafu je zřejmé, že od roku 2000 dochází postupně ke srovnávání podílů životního a neživotního pojištění na celkovém předepsaném pojistném. Podíl předepsaného pojistného u neživotního pojištění se postupně snižuje z původních 67,14% v roce 2000 na 53,40% v roce 2014. Tento trend je způsoben jednak rostoucím významem životního pojištění, a zároveň také tlakem zákazníků na snižování ceny pojistného u neživotních pojištění. K největšímu přiblížení podílů obou druhů pojištění došlo v letech 2011 až 2013, kdy rozdíl činil necelé 4 procentní body. V roce 2014 došlo k mírnému poklesu podílu životního pojištění a naopak k navýšení podílu neživotního pojištění, což souvisí s celkovým oživením na trhu neživotního pojištění.

Graf 5 – Podíl životního a neživotního pojištění na předepsaném pojistném (v %)

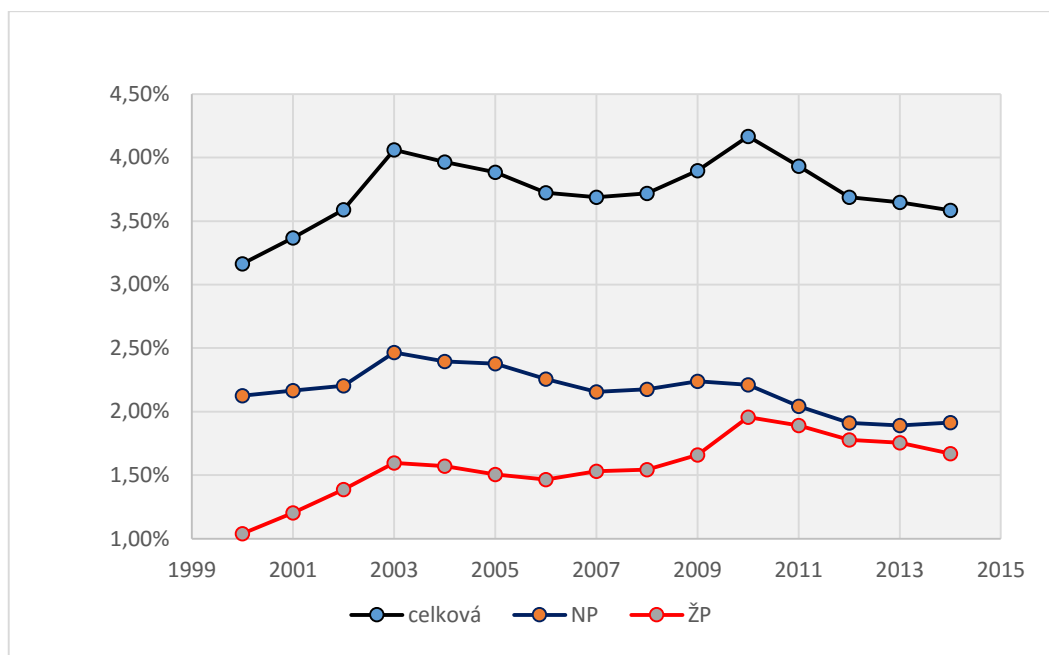
Zdroj: Výroční zprávy ČAP a vlastní výpočty

Pojištěnost

V příloze 5 a na grafu 6 je uveden vývoj pojištěnosti (propojištěnosti) za období 2000 – 2014. Celková pojištěnost ve sledovaném období měla cyklický průběh a oscillovala mezi 3,16% až 4,17%. Od roku 2000 stoupala až do roku 2003, kdy došlo ke zlomu

a následnému poklesu. Pokles se zastavil až v roce 2007. V následujících třech letech došlo opět k růstu pojištěnosti, kdy kulminovala v roce 2011 na hodnotě 4,17%. Následně došlo k opětovnému pozvolnému poklesu. V roce 2014 činila pojištěnost 3,59%, což není příliš vysoká hodnota v porovnání s pojištěností v Evropské unii a dalších vyspělých státech.

Graf 6 – Pojištěnost v letech 2000 – 2014 (v %)

Zdroj: Výroční zprávy ČAP a vlastní konstrukce

U životního pojištění lze konstatovat, že vývoj kopíroval vývoj celkové pojištěnosti, i když poklesy pojištěnosti v životním pojištění nebyly tak vysoké. Vývoj pojištěnosti u neživotního pojištění má klesající tendenci a hodnota 1,91% z roku 2014 je dokonce nižší, než na počátku sledovaného období, kdy pojištěnost byla 2,12%. Celkově lze konstatovat, že pojištěnost u životního pojištění se přibližuje k hodnotám pojištěnosti u neživotního pojištění, kdy na začátku sledovaného období byla u neživotního pojištění vyšší pojištěnost o 1,08 p. b. oproti životnímu pojištění, kdežto na konci sledovaného období činil tento rozdíl pouhých 0,24 p.b.

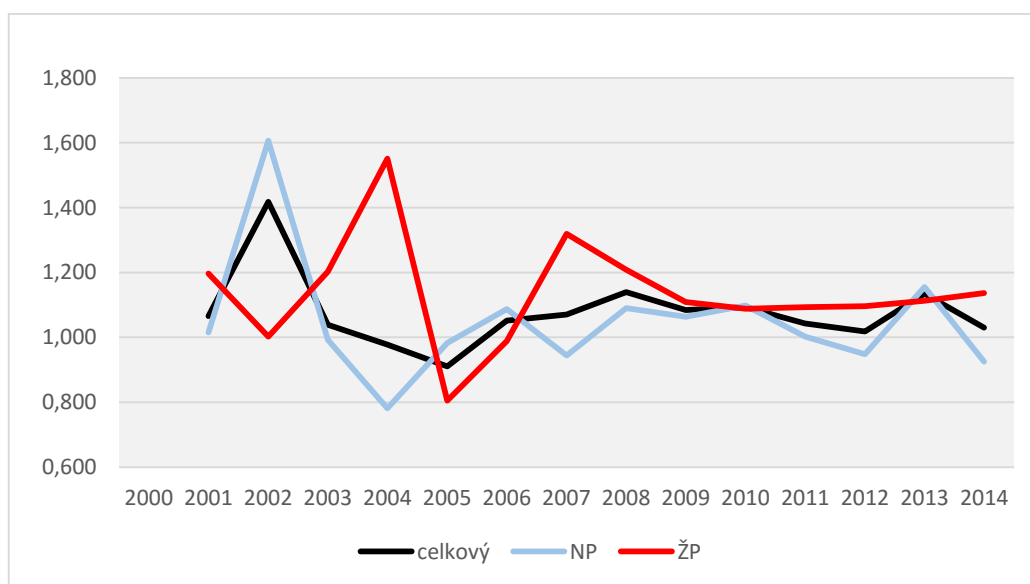
Oproti Evropské unii je pojištěnost v České republice na nižší úrovni, neboť v Evropské unii dosahuje pojištěnost 8,9%. Dalším specifickým českého trhu je, že pojištěnost u životního pojištění je nižší než u neživotního, kdežto ve vyspělých státech Evropské unie je tomu naopak. Hodnoty pojištěnosti u životního pojištění se pohybují okolo hranice 5% a hodnoty u neživotního pojištění jsou ve výši zhruba 3,5%. Z výše uvedeného vyplývá, že

v České republice určitě existuje potenciál růstu pojištěnosti. Na druhou stranu, aby došlo k vyrovnání se státy Evropské unie, musel by v České republice nastat po delší období velmi dynamický vývoj ekonomiky a vysoký růst HDP.

Pojistné plnění

Vývoj pojistných plnění je zachycen v přílohách 6, 7 a 8. Na základě výpočtu elementárních ukazatelů časové řady lze konstatovat, že vývoj vyplacených pojistných plnění má rostoucí tendenci. Hodnoty ukazatelů jsou, zejména u neživotního pojištění, výrazně ovlivněny škodami vzniklými v důsledku extrémních meteorologických jevů. V roce 2002 postihla Českou republiku rozsáhlá povodeň, což se okamžitě projevilo v nárůstu pojistných výše pojistných plnění.

Graf 7 – Koefficienty růstu pojistných plnění

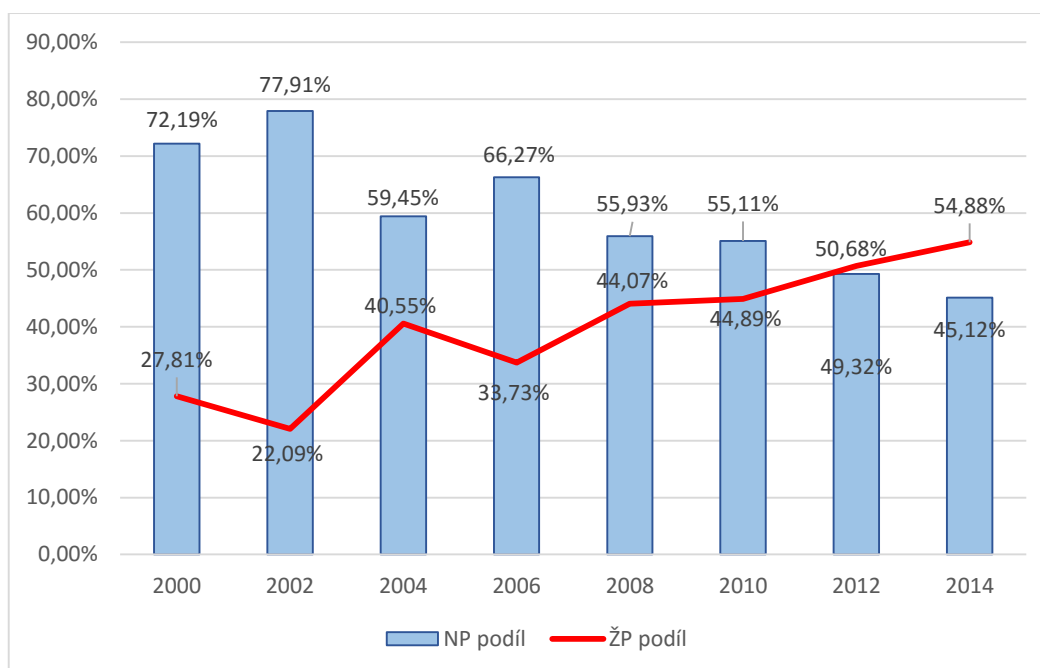
Zdroj: Výroční zprávy ČAP a vlastní konstrukce

Graf 8 zachycuje koeficienty růstu u pojistných plnění za období let 2000 – 2014. Koeficient růstu u neživotního plnění dosáhl v roce 2002 své nejvyšší hodnoty 1,607, a významně ovlivnil i celkový koeficient růstu. Po roce 2002 byl vývoj u neživotního pojištění až do roku 2007 poněkud rozkolísaný, což platí i pro vývoj u pojistných plnění z životního pojištění, kde došlo ke zklidnění vývoje až roce 2009. U životního pojištění byl od roku 2009 vývoj vcelku rovnoměrný, s mírným nárůstem. Vývoj koeficientu růstu

pojistných plnění u neživotního pojištění ještě ovlivnily výkyvy počasí v letech 2007 až 2009.

Co se týče podílů životního a neživotního pojištění na pojistných plněních dochází postupně ke zvyšování podílu životního pojištění na celkové výši pojistných plnění, což je zřejmé z grafu 8. V roce 2000 byl podíl životního pojištění na pojistných plněních 27,81%, kdežto na konci sledovaného období, v roce 2014, dosahoval podíl životního pojištění na pojistných plněních již 54,88% a převýšil podíl pojistných plnění u neživotních pojištění.

Graf 8 – Podíly životního a neživotního pojištění na pojistných plněních (v %)

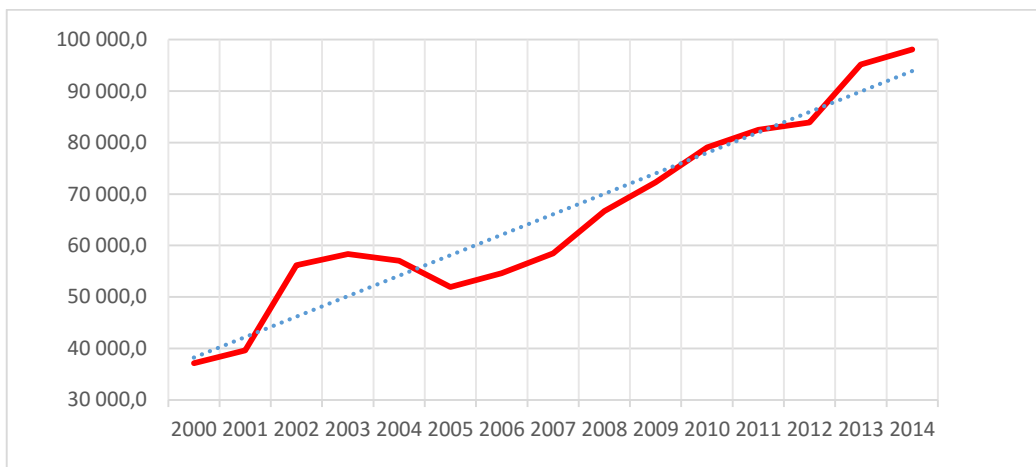
Zdroj: Výroční zprávy ČAP a vlastní zpracování

Porovnáme-li v příloze 8 růst pojistných plnění u životního pojištění dle bazického indexu, jedná se o více než pětinasobný nárůst oproti začátku sledovaného období. Tento trend lze vysvětlit jednak vyšším počtem úrazů a dále zvyšujícím se významem životního pojištění pro obyvatelstvo. Díky novým produktům životního pojištění, které kombinují životní pojištění s kapitálovým pojištěním, stávají se tyto pojistné produkty zajímavou alternativou pro zajištění životní úrovně i v post produktivním věku.

Z grafu 9 je zřejmý trend spočívající v rostoucí výši pojistných plnění. Vzhledem k zhoršujícímu se ukazateli škodovosti, lze oprávněně očekávat pokračování tohoto trendu.

Z hlediska pojistitelů se jistě nejedná o žádoucí vývoj a do budoucna by tento vývoj mohl představovat vážný problém.

Graf 9 – Vývoj pojistných plnění (mil. Kč)

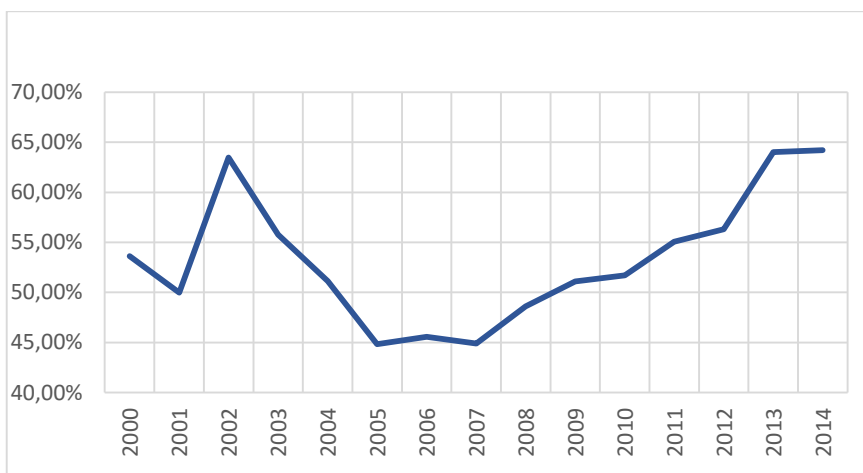

Zdroj: Výroční zprávy ČAP a vlastní výpočty

Škodovost

Škodovost je jedním z velmi důležitých ukazatelů. Škodovost představuje poměr mezi předepsaným pojistným a vyplaceným pojistným plněním. Výši škodovosti může v daném roce ovlivnit např. počet živelních katastrof. Vliv tohoto faktoru na výši škodovosti je zřejmý v níže uvedeném grafu 10, který vychází z přílohy 9.

Graf 10 – Vývoj škodovosti v ČR v letech 2000 – 2014 (v %)

Zdroj: Výroční zprávy ČAP a vlastní zpracování

První vrchol škodovosti za sledované období nastal v roce 2002, kdy se projevíly následky velké povodně v Čechách (viz. graf 10). Oproti předchozímu roku vzrostla škodovost skokově z 49,99% v roce 2001 na 63,46% v roce 2002. Po roce 2002 docházelo k postupnému snižování škodovosti až na 44,82% v roce 2005. Následující tři roky se výše škodovosti udržovala na přibližně stejné úrovni. Od roku 2007 jsme svědky postupného zvyšování škodovosti až na úroveň 64,20% v roce 2014, která je rekordní. Postupné zvyšování škodovosti lze částečně přičíst postupným změnám klimatu, kdy je stále častější výskyt různých živelních událostí, dále pak zvyšujícímu se počtu úrazů a krádeží. K růstu rovněž přispívá nabídka kvalitnějších pojistných produktů s vyšším krytím a zároveň zvyšující se životní úroveň obyvatelstva a růstem hodnoty jejich majetku.

5.2 Pojištění vozidel

Trh pojištění motorových vozidel se těší velkému zájmu pojistitelů. Hlavní příčinu lze spatřovat ve stálosti poptávky po tomto druhu pojištění, ať již se jedná o pojištění odpovědnosti z provozu motorového vozidla (povinné ručení) nebo o havarijní pojištění. Analýza byla provedena na základě dat z ČAP, která jsou poskytována v ročních intervalech. Celkově lze konstatovat, že pojištění motorových vozidel je velmi důležitým segmentem na trhu neživotního pojištění. V tabulce 1 je uveden podíl havarijního pojištění a povinného ručení na celkovém předepsaném pojistném neživotního pojištění.

Tabulka 2 – Podíl povinného ručení a havarijního pojištění na předepsaném pojistném neživotního pojištění (v %)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Povinné ručení	17,14	31,37	33,12	31,21	31,41	30,64	30,43	30,66
Havarijní pojištění	12,98	21,16	22,08	21,31	21,32	21,52	21,34	21,26
Celkem	52,79	52,54	55,20	52,52	52,73	52,16	51,77	51,92
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
Povinné ručení	29,83	30,00	27,73	26,49	25,08	24,84	24,58	
Havarijní pojištění	21,02	20,58	19,14	19,04	18,67	18,46	17,50	
Celkem)	50,85	50,58	46,87	45,53	43,75	43,30	42,08	

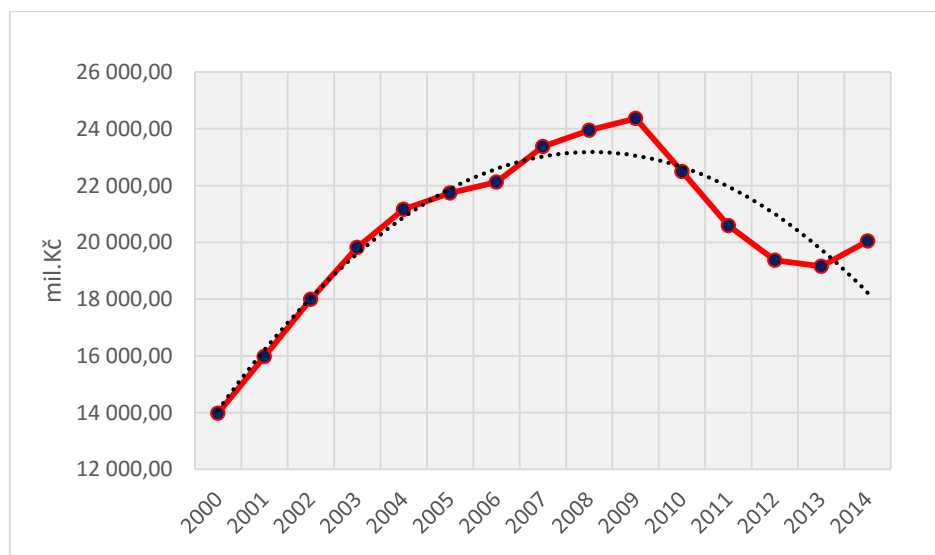
Zdroj: Výroční zprávy ČAP a vlastní výpočty

Celkově lze konstatovat, že od roku 2000 do roku 2009 se pojištění motorových vozidel podílelo více než 50% na celkovém pojistném neživotního pojištění. I když tento podíl se od roku 2010 začal mírně snižovat až na současných 42,58% v roce 2014, stále lze konstatovat, že v porovnání s evropským trhem stále zůstává vysoký podíl tohoto typu pojištění. Jak již bylo naznačeno v předchozích kapitolách, důvodem je specifikum českého trhu, kde klienti dávají přednost pojištění majetku před pojištěním života. Z uvedeného vyplývá, že pojištění vozidel je stále velmi významným segmentem neživotního pojištění.

5.2.1 Povinné ručení

Vývoj trhu v segmentu povinného ručení měl podobný vývoj jako v neživotním pojištění. Z přílohy 10 a grafu 11 vyplývá, že od roku 2000 do roku 2003 byly zaznamenávány meziroční přírůstky trhu o více než 10%. Od roku 2004 docházelo k postupnému zpomalování růstu až do roku 2009.

Graf 11 – Vývoj předepsaného pojistného u povinného ručení (mil. Kč)

Zdroj: Výroční zprávy ČAP a vlastní zpracování

Od roku 2010 jsme svědky poklesu předepsaného pojistného, kdy se do roku 2013 trh propadl téměř na úroveň z roku 2003. Teprve v roce 2014 se trh vrátil k mírnému růstu. Dle hodnoty bazického indexu byl v roce 2014 pojistný trh o 43,5% vyšší oproti začátku

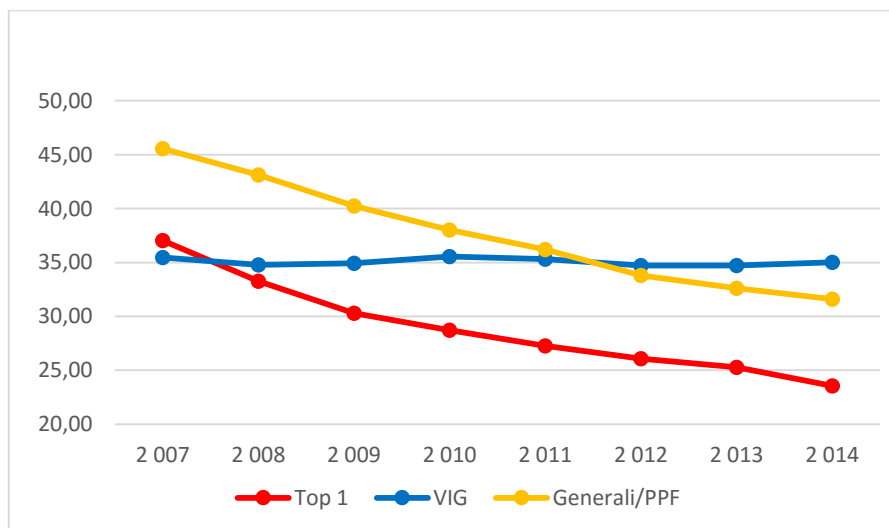

sledovaného období. Tento vývoj je způsoben neustálým růstem počtu motorových vozidel, což se nutně projevuje i na vývoji předepsaného pojistného u povinného ručení.

Koncentrace trhu u povinného ručení

Z grafu 12 je zřejmý trend v postupném snižování podílu největšího pojistitele, České pojišťovny a.s., na trhu povinného ručení. V souvislosti s tím dochází rovněž k oslabení pozice holdingu Generali / PPF, kdy vývoj logicky kopíruje vývoj u České pojišťovny a.s., která je členem tohoto holdingu. Za povšimnutí stojí stabilní pozice holdingu VIG, kdy jejich podíl zůstal za celé období téměř beze změny a díky tomu holding VIG získal největší podíl na trhu povinného ručení.

Graf 12 – Koncentrace trhu v povinném ručení (v %)

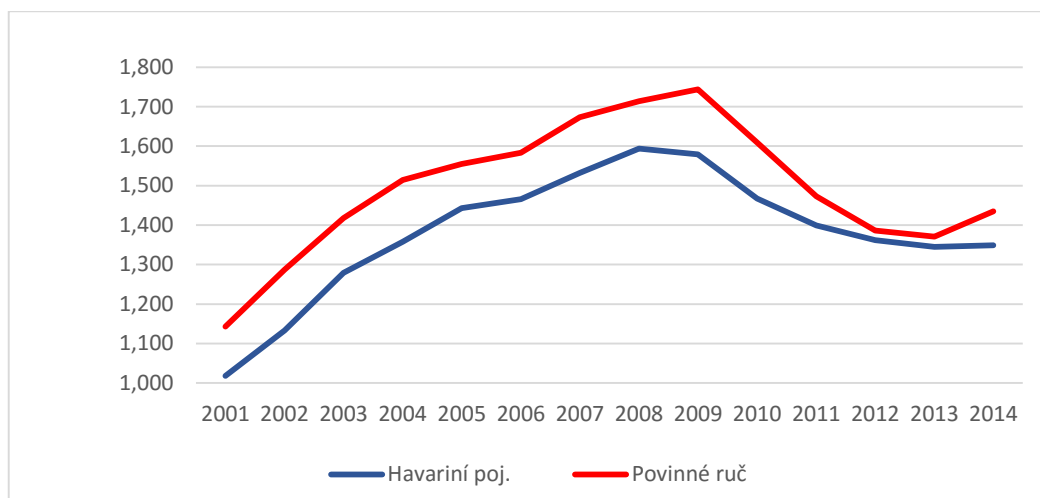

Zdroj: Výroční zprávy ČAP a vlastní konstrukce

5.2.2 Havarijní pojištění

Vývoj trhu havarijního pojištění měl srovnatelný průběh jako trh povinného ručení. Růstové tendence měly podobný vývoj jak u trhu s povinným ručením. Při hodnocení situace trhu pomocí bazických indexů, jak je znázorněno v grafu 13 zjišťujeme, že trh s havarijním pojištěním kopíruje téměř identicky vývoj povinného ručení.

Graf 13 – Porovnání bazických indexů havarijního pojištění a povinného ručení

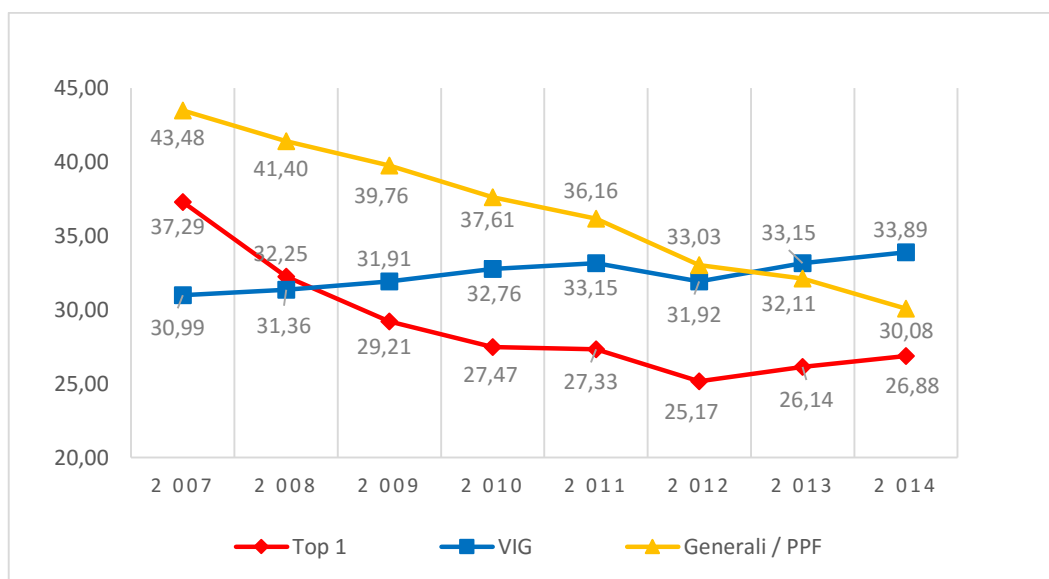

Zdroj: Výroční zprávy ČAP a vlastní výpočty

Koncentrace trhu havarijního pojištění

Koncentrace trhu má podobný vývoj jako u povinného ručení. Na grafu 14 je zachycen trend koncentrace trhu havarijního pojištění. Opět zde dochází k postupnému snižování podílu největšího pojistitele, České pojišťovny a.s., až do roku 2012. V roce 2013 se největším pojistitelem na trhu havarijního pojištění stala Kooperativa pojišťovna a.s., čímž došlo k růstu podílu největšího pojistitele na trhu.

Graf 14 – Koncentrace trhu havarijního pojištění (v %)

Zdroj: Výroční zprávy ČAP a vlastní konstrukce

V souvislosti s tímto vývojem došlo rovněž k oslabení pozice holdingu Generali / PPF o výrazných 13 procentní bodů a k postupnému posílení pozice VIG na současných 33,89%, tj. zvýšení o zhruba 3 procentní body.

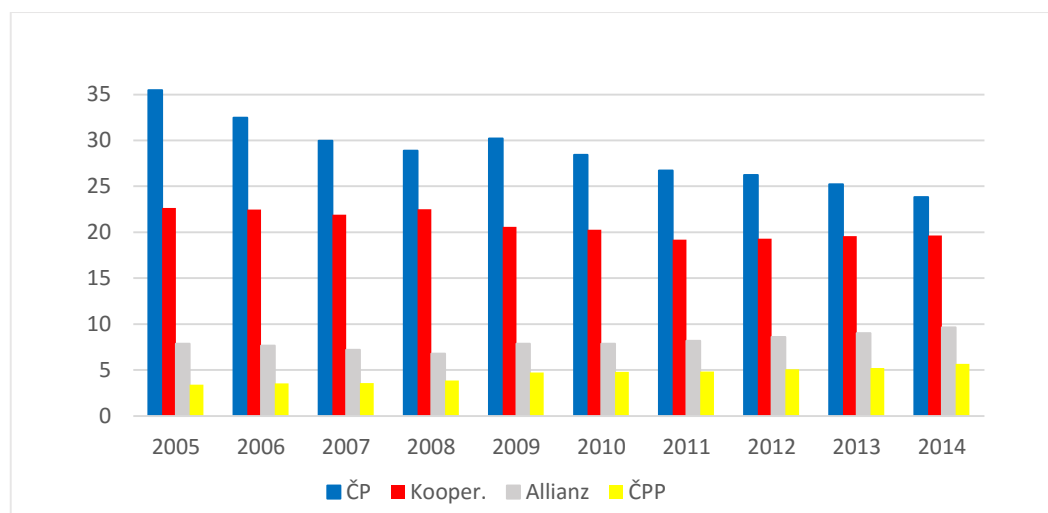
5.3 Komparace ukazatelů největších pojistitelů v pojištění vozidel

Pro část analýzy zabývající se porovnáním výsledků jednotlivých pojistitelů byly zvoleni čtyři nejvýznamější pojistitelé v segmentu pojištění motorových vozidel. V uvedeném segmentu pojistného trhu patří mezi největší pojistitele Česká Pojišťovna a.s., Kooperativa pojišťovna a.s., Allianz Pojišťovna, a.s. a Česká podnikatelská pojišťovna a.s. Kooperativa pojišťovna a.s. Česká podnikatelská pojišťovna a.s. patří do holdingu VIG, Česká pojišťovna a.s. patří do holdingu Generali / PPF. Pojišťovně Allianz, a.s. se jako jediné větší pojišťovně mimo duopol VIG, Generali /PPF daří držet poměrně významnou část pojistného trhu v uvedeném segmentu. V analýze je zkoumán vývoj za posledních 10 let, na podkladě dat získaných z ČAP.

5.3.1 Celkové tržní podíly

Při pohledu na celkové tržní podíly uvedených pojistitelů je z grafu 15 a přílohy 12 zřejmé postupné snižování podílu České pojišťovny a.s., jakožto největšího pojistitele v České republice. Česká pojišťovna a.s., jakožto nástupce Československé státní pojišťovny měla zpočátku téměř 100% podíl na trhu.

Graf 15 – Vývoj celkových tržních podílů (v %)

Zdroj: Výroční zprávy ČAP a vlastní konstrukce

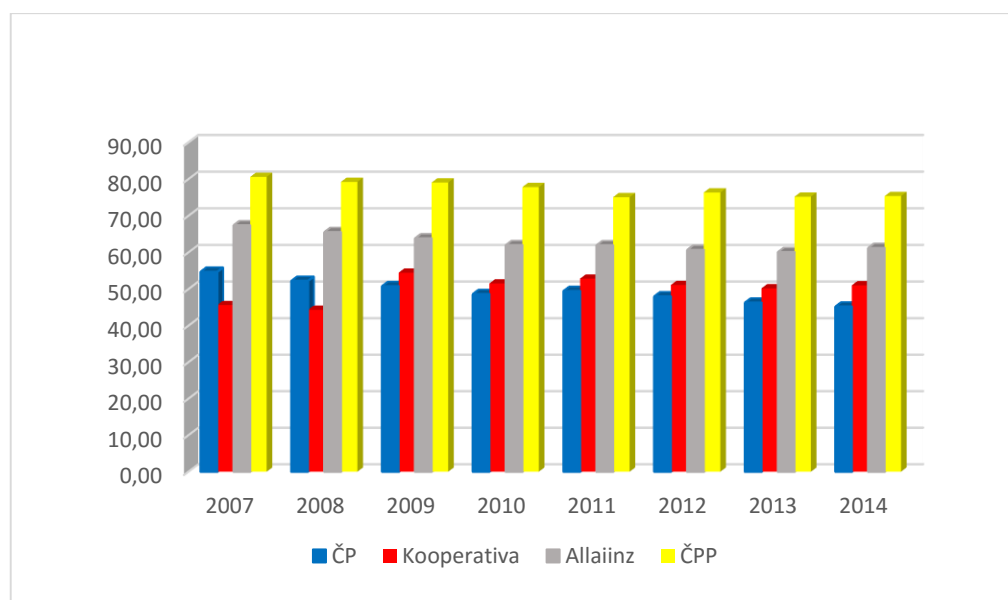
Je vcelku logické, že s nástupem konkurence se podíl České pojišťovny stále snižuje. Druhý největší pojistitel, Kooperativa pojišťovna a.s., ztratila ve sledovaném období 3% trhu. Za povšimnutí stojí postupné zvyšování podílu na trhu pojišťovny Allianz, a.s. a ČPP.

V porovnání meziročních indexů růstu z přílohy 13 stojí za povšimnutí, že ČPP ve sledovaném desetiletém období zaznamenala jako jediná pojišťovna pravidelný meziroční růst. Po počátečním meziročním poklesu v období let 2006 – 2008 zaznamenává rovněž pojišťovna Allianz a.s. od roku 2011 pravidelný růst podílu na trhu.

5.3.2 Pojištění vozidel

Pojištění vozidel, tj. havarijní pojištění a povinné ručení patří u sledovaných pojišťoven mezi důležité produkty neživotního pojištění. Základní data pro porovnání pojišťoven v tomto segmentu jsou v přílohách 15 – 18. Podíly havarijního pojištění a povinného ručení na celkovém předepsaném pojistném u neživotního pojištění jsou uvedeny v přílohách 15 – 18 a v grafu 16.

Graf 16 – Podíly havarijního pojištění a povinného ručení na předepsaném pojistném u neživotního pojištění jednotlivých pojistitelů (v %)

Zdroj: Výroční zprávy ČAP a vlastní zpracování

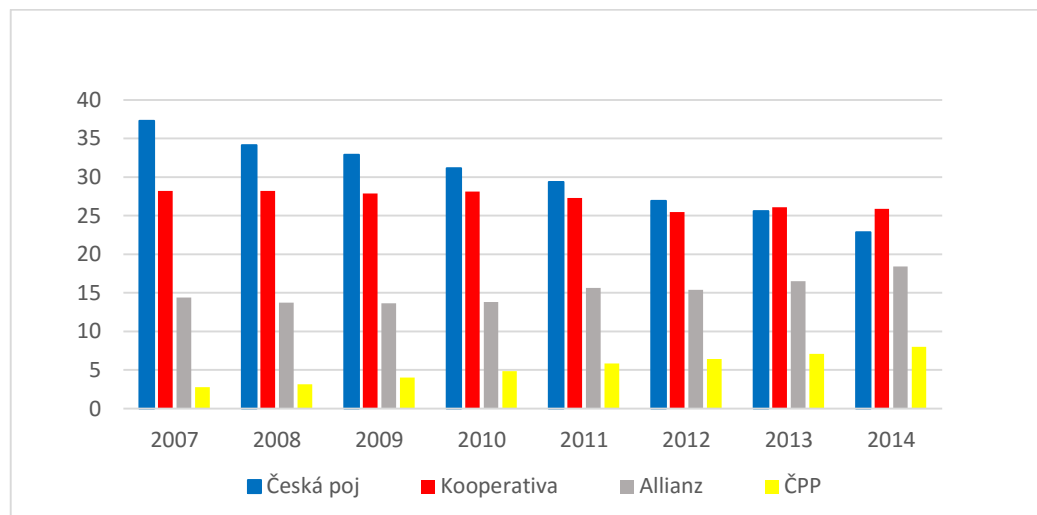
Je zřejmé, že ČPP se zaměřuje zejména na trh motorových vozidel, o čemž svědčí současný více než 75% podíl předepsaného pojistného za pojištění motorových vozidel na celkovém

předepsaném pojistném u neživotního pojištění. Naproti tomu podíl České pojišťovny poklesl pod 50% z předepaného pojistného neživotního pojištění. Je to vcelku logický vývoj, neboť Česká pojišťovna a.s. ztrácí v tomto segmentu postupně svoji dominanci vzhledem k nástupu konkurence. Druhým faktorem je rovněž vypovídání starých pojistných smluv zejména u havarijního pojištění, což má za následek snižování celkového předepsaného pojistného. U povinného ručení došlo k odlivu zákazníků České pojišťovny a.s. zejména v důsledku nástupu konkurence po uvolnění trhu s povinným ručením.

Havarijní pojištění

Pro analýzu vývoje na trhu havarijního pojištění byla k dispozici pouze data od roku 2007. Základní data porovnávaných pojišťoven jsou v přílohách 15 - 18, Vývoj na trhu havarijního pojištění měl u sledovaných pojistitelů obdobný průběh jako vývoj na celkovém trhu a potažmo na trhu neživotního pojištění. Česká pojišťovna a.s. postupně ztrácela tržní podíl z původních 37,29% v roce 2007 na 22,85% v roce 2014. V roce 2013 dosáhla Kooperativa nejvyššího podílu na trhu havarijního pojištění a předstihla Českou pojišťovnu, a.s. Pozoruhodný je nárůst podílu ČPP, která za období 2007 -2014 dokázala svůj tržní podíl navýšit čtyřnásobně z původních 2,78% na 8,01% v roce 2014.

Graf 17 – Vývoj tržních podílů u havarijního pojištění (v %)

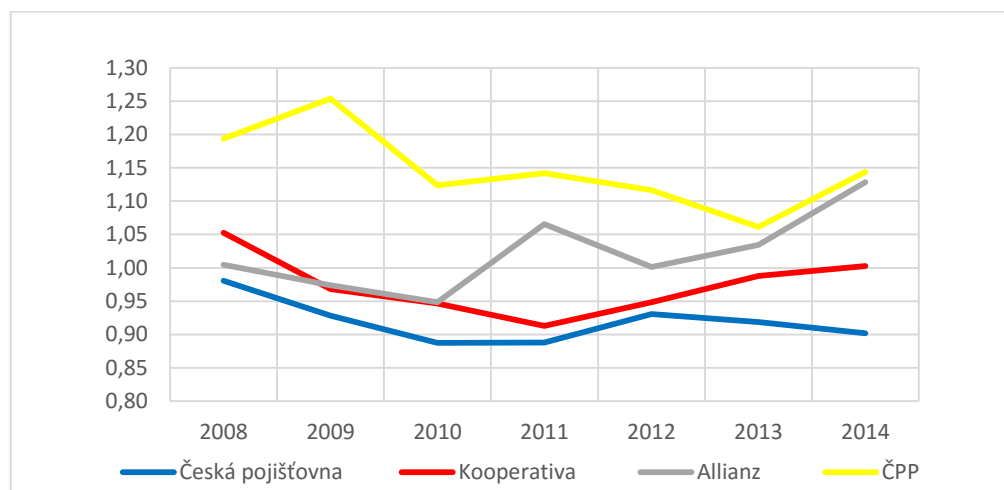
Zdroj: Výroční zprávy ČAP a vlastní konstrukce

Je evidentní, že ČPP se hlavně zaměřuje na pojišťování vozidel. Pojišťovna Allianz a.s. zvýšila podíl na trhu z původních 14,39% na konečných 18,43%. Podíl Kooperativy za

uvedené období poklesl o necelá 3%. Vzhledem k tomu, že Česká pojišťovna a.s. zaznamenala pokles svého podílu na trhu o téměř 15%, stačil tento výsledek pojišťovně Kooperativa k tomu, aby se stala největším pojistitelem na trhu havarijního pojištění. Vývoj tržních podílů jednotlivých pojistitelů zachycuje příloha 14 a graf 17.

Při porovnání koeficientů růstu jednotlivých pojišťoven na grafu 18 je zřejmé, že za sledované období zaznamenala největší růst Česká podnikatelská pojišťovna a.s., jejíž koeficienty růstu oscilovaly mezi hodnotami 1,06 – 1,25, což podporuje úvahy o úzkém zaměření ČPP na pojistný trh motorových vozidel. K těmto hodnotám se přiblížila pouze pojišťovna Allianz a.s., jejíž aktivity jsou rovněž více zaměřeny na trh neživotního a majetkového pojištění.

Graf 18 – Koeficienty růstu u havarijního pojištění

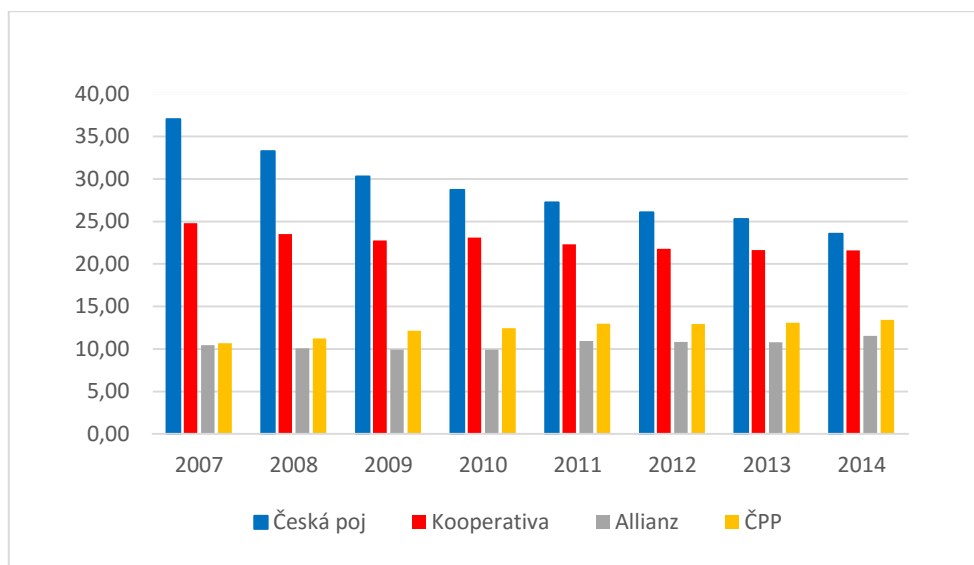

Zdroj: Výroční zprávy ČAP a vlastní výpočty

Povinné ručení

Na trhu s povinným ručením je situace obdobná jako na trhu s havarijním pojištěním. Graf 19 zachycuje vývoj tržních podílů pojistitelů v povinném ručení. Podobně jako u havarijního pojištění se snižuje tržní podíl České pojišťovny a.s. ve prospěch ostatních pojistitelů. Přesto zůstává Česká pojišťovna a.s. stále největším pojistitelem na trhu povinného ručení. Kooperativa si drží druhou příčku na trhu a její tržní podíl zůstává téměř beze změn. Za zmínku stojí zvyšování tržního podílu ČPP, kdy se tato pojišťovna stala třetím největším pojistitelem u povinného ručení.

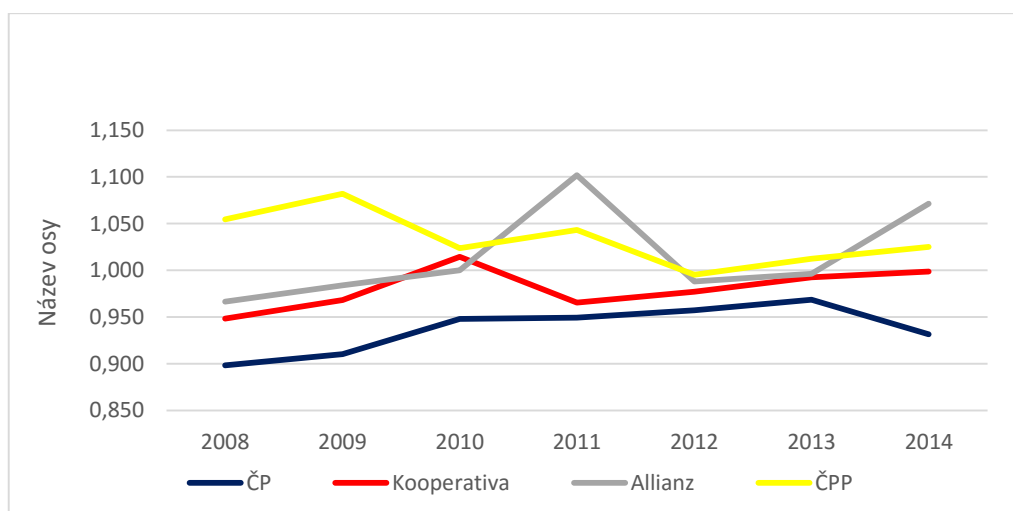
Graf 19 – Tržní podíly pojistitelů v povinném ručení (v %)

Zdroj: Výroční zprávy ČAP a vlastní konstrukce

Při porovnání koeficientů růstu jednotlivých pojistitelů z grafu 20 je zřejmý stabilní, i když mírný růst Kooperativy a.s. Po počátečních vysokých hodnotách koeficientu růstu u ČPP došlo k jeho poklesu a roku 2014 měla Allianz pojišťovna a.s. nejvyšší koeficient růstu z posuzovaných pojistitelů. U Allianz pojišťovny a.s. lze vypočítat poněkud rozkolísaný stav, kdy v průběhu sledovaného období docházelo k výkyvům ve výši předepsaného pojistného.

Graf 20 – Koeficienty růstu u povinného ručení

Zdroj: Vlastní konstrukce na základě výročních zpráv ČAP

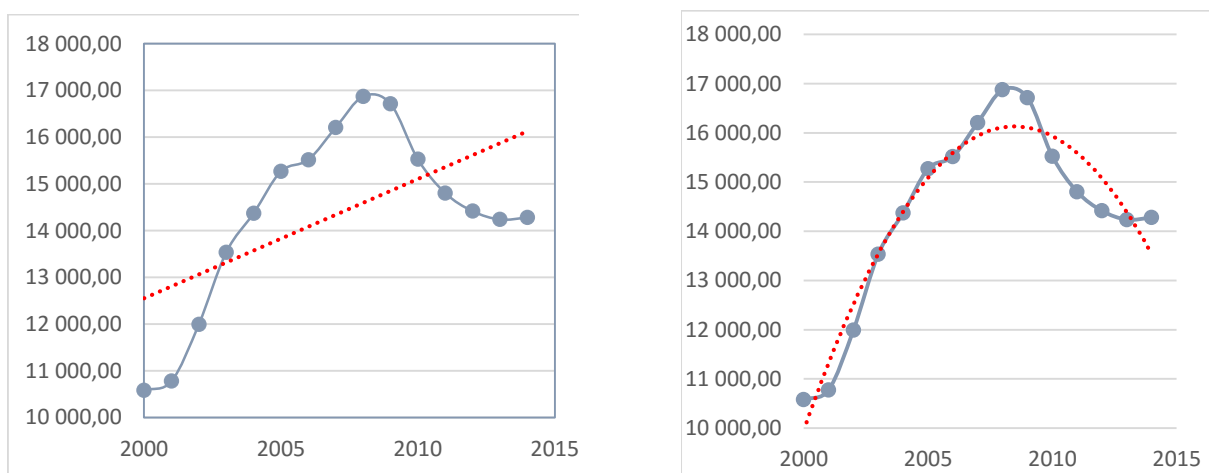
5.4 Extrapolace budoucího vývoje pojistného trhu

Analýza časových řad umožňuje kromě popisu minulého vývoje i možnost predikce budoucího vývoje stanoveného ukazatele. Pro predikci vývoje byla stanovena vhodná funkce, která nejlépe vystihuje dosavadní vývoj. Vhodnost funkce byla posuzována podle hodnot indexu determinace a indexu korelace

5.4.1 Havarijní pojištění

Pro predikci budoucího vývoje celkového předepsaného pojistného u havarijního pojištění byla zvolena kvadratická funkce $Y'_t = b_0 + b_1 t + b_2 t^2$. Kvadratická funkce byla zvolena na základě posouzení vývoje předepsaného pojistného u havarijního pojištění kdy je zřejmé, že lineární trendová funkce je pro extrapolaci budoucího vývoje nevhodná, což je ilustrováno na obrázku 1.

Obrázek 1 – Vývoj předepsaného pojistného u havarijního pojištění okolo lineární a kvadratické funkce (mil. Kč)

Zdroj: Výroční zprávy ČAP a vlastní konstrukce

Na základě výpočtů byla stanovena hodnota kvadratické funkce následovně:

$$Y'_t = 15,938 + 0,255 * t - 0,085 * t^2$$

V tabulce 3 jsou uvedeny hodnoty indexů determinace a indexů korelace pro kvadratickou funkci.

Tabulka 3 - Vhodnost modelu trendové funkce

Funkce	I ²	I
Kvadratická	0,927	0,963

Zdroj: Vlastní výpočty

Na základě výpočtů uvedených v tabulce 4 lze v roce 2015 s 95% přesností odhadovat výši předepsaného pojistného havarijního pojištění v intervalu 11,342 mld. Kč – 13,656 mld. Kč. Dle vývoje pojistného trhu lze očekávat, že hodnoty předepsaného pojistného se budou v následujících letech pohybovat spíše u horní hranice intervalu, nicméně je oprávněný předpoklad mírného poklesu předepsaného pojistného, na čemž se podepisuje zejména tlak spotřebitelů na snižování cen pojistného.

Tabulka 4 – Extrapolace vývoje předepsaného pojistného u havarijního pojištění (mld. Kč)

Období	Bodový odhad	Intervalový odhad
2015	12,499	(11,342; 13,656)
2016	11,298	(10,154; 12,441)

Zdroj: Vlastní výpočty

5.4.2 Povinné ručení

Vývoj trhu s povinným ručením je v podstatě identický s vývojem trhu s havarijním pojištěním. Pro extrapolaci budoucího vývoje byla opět použita kvadratická trendová funkce. Na základě provedených výpočtů byla stanovena hodnota kvadratické funkce ve tvaru:

$$Y_t = 23,027 + 0,295 * t - 0,14 * t^2.$$

Tabulka 5 - Extrapolace vývoje předepsaného pojistného u povinného ručení (mld. Kč)

Období	Bodový odhad	Intervalový odhad
2015	16,427	(14,733; 18,121)
2016	14,342	(12,669; 16,015)

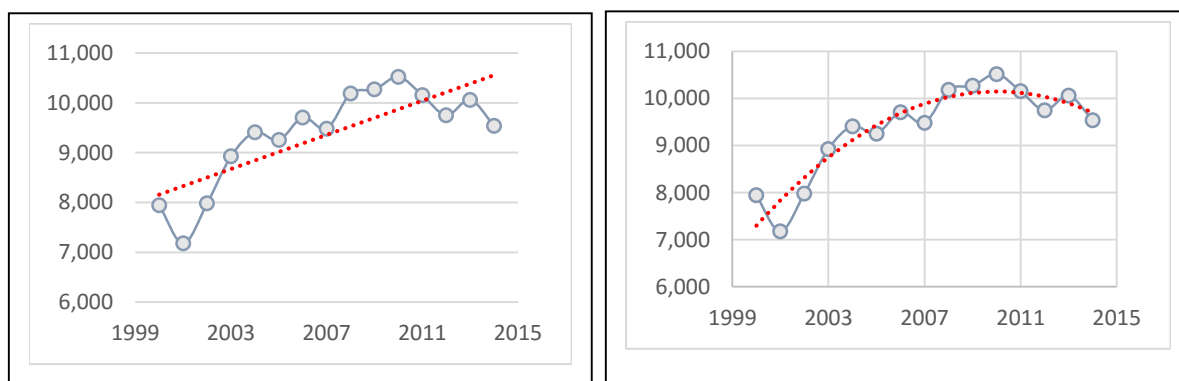
Zdroj: Vlastní výpočty

Výsledky výpočtů jsou uvedeny v tabulce 5. Z uvedených výsledků vyplývá, že v příštích obdobích lze očekávat spíše stagnaci trhu, či mírný pokles v předepsaném pojistném stejně jako v segmentu havarijního pojištění.

5.4.3 Extrapolace vývoje pojistných plnění u havarijního pojištění

Extrapolace vývoje pojistných plnění byla vypočítána na základě dat o vývoji celkových pojistných plnění z výročních zpráv ČAP. Vzhledem k tomu, že ČAP poskytuje údaje o pojistných plněních u havarijního pojištění, byla zpracována predikce vývoje v tomto segmentu. Pro extrapolaci vývoje pojistných plnění byly rovněž uvažovány lineární a kvadratická funkce. Na obrázku 2 je vizuální posouzení vhodnosti obou funkcí. Z uvedeného obrázku je zřejmé, že vizuální kontrola není dostatečná pro rozhodnutí, kterou funkci použít, neboť rozptyl hodnot je u obou funkcí přibližně stejný.

Obrázek 2 – Vývoj pojistných plnění u havarijního pojištění okolo lineární a kvadratické trendové funkce (mld. Kč)

Zdroj: Vlastní konstrukce

Pro určení, kterou z funkcí použít, byly posuzovány hodnoty indexu determinace a hodnota indexu korelace. Výsledky výpočtů jsou uvedeny v tabulce 6.

Tabulka 6 – Vhodnost modelu trendové funkce

Funkce	I²	I
Lineární	0,626	0,791
Kvadratická	0,879	0,937

Zdroj: Vlastní výpočty

Na základě výrazně lepších hodnot indexu determinace kvadratické funkce byla tato použita pro extrapolaci vývoje pojistných plnění. Na základě výpočtů byl stanoven tvar kvadratické funkce:

$$Y' = 9,885 + 0,172 * t - 0,028 * t^2$$

Veškeré výpočty byly provedeny na hladině $\alpha = 0,05$. V tabulce 7 byl vypočítán 95% předpovědní interval vývoje pojistných plnění u havarijního pojištění na rok 2015, kdy lze očekávat výši pojistných plnění v intervalu 8,697 mld. Kč – 10,194 mld. Kč. Vzhledem k rostoucímu trendu vývoje pojistných plnění lze předpokládat budoucí hodnoty výše pojistných plnění spíše u horních hranic intervalů, což není pro pojistitele žádoucí vývoj.

Tabulka 7 – Extrapolace vývoje pojistných plnění (mld. Kč)

Období	Bodový odhad	Intervalový odhad
2015	9,446	(8,697; 10,194)
2016	9,136	(8,396; 9,875)

Zdroj: Vlastní výpočty

5.5 Zhodnocení výsledků a doporučení

Na základě výsledků analýzy pojistného trhu lze v následujících letech očekávat postupný růst pojistného trhu. Z analýzy vyplývá, že hospodářská recese nepoznamenala nijak významně pojistný trh. Během tohoto období se pojistný trh propadl o zhruba 2%, což lze považovat za dobrý výsledek. Z tohoto propadu se trh rychle vzpamatoval a od roku 2014 jsme opět svědky růstu trhu, resp. celkového předepsaného pojistného. Na základě predikce budoucího vývoje předepsaného pojistného lze očekávat další, i když jen mírný, růst trhu. Z tohoto pohledu se pojistný trh v České republice jeví jako stabilní. Zároveň dochází

k postupné dekoncentraci trhu a ostrému konkurenčnímu boji, což je zřejmé zejména v oblasti neživotního pojištění a zejména u pojištění motorových vozidel. Díky konkurenčnímu boji dochází ke snižování sazeb pojistného, což ovlivňuje výši předepsaného pojistného u pojištění motorových vozidel a potažmo i v celém neživotním pojištění.

K udržení současného pozitivního růstu pojistného trhu je zapotřebí, aby pojišťovny nadále zkvalitňovaly svoje služby a snažily se ještě více přizpůsobovat pojistné produkty potřebám svých klientů. Dále by pojišťovny měly volit vhodné prodejní strategie a přístup ke klientům tak, aby si udržely, či případně dále rozšířily portfolia pojistných smluv. Jedním ze způsobů oživení trhu je neustálá inovace a zkvalitňování pojistných produktů tak, aby se nabízené produkty co nejvíce shodovaly s očekáváním klientů. K tomuto může napomoci zavádění nových technologií a různých mobilních aplikací, pomocí kterých by pojišťovny byly schopné oslovovat potenciální klienty a stávajícím klientům by usnadňovaly kontakt s pojišťovnou. Důležitým aspektem je rovněž kvalitní regulace v pojišťovnictví, zejména s ohledem na lepší ochranu klienta. Zavedením nového občanského zákoníku od roku 2014 došlo k výraznému zvýšení ochrany spotřebitele. Pojistitelé mají za povinnost vytvářet smlouvy jasně a srozumitelně.

Dalším důležitým aspektem je kladení důrazu na stále zkvalitňování práce pojišťovacích zprostředkovatelů, kteří mohou výraznou měrou přispět k získávání nových klientů. U některých pojišťoven je nadpoloviční většina nových smluv sjednána prostřednictvím pojišťovacích zprostředkovatelů či pojišťovacích makléřů. Z tohoto důvodu by měli pojistitelé zejména klást důraz na odbornou způsobilost pojišťovacích zprostředkovatelů tak, aby nedocházelo k předčasnému vypovídání pojistných smluv. Dle nové zákonné úpravy mají pojišťovací zprostředkovatelé povinnost složit zkoušky odborné způsobilosti u České národní banky.

Na trhu životního pojištění je poměrně velký prostor pro další růst, neboť pojištěnost v tomto segmentu je výrazně nižší, než ve vyspělých státech Evropské unie, kde se hodnoty pojištěnosti u životního pojištění pohybují okolo 5%, kdežto na českém trhu dosahují hodnoty pojištěnosti pouze necelá 2%.

V oblasti neživotního pojištění je vývoj tohoto segmentu určován zejména vývojem pojištění motorových vozidel, neboť podíl pojištění motorových vozidel na předepsaném pojistném u neživotního pojištění přesahuje 40%. Díky rostoucí konkurenci na trhu pojištění motorových vozidel dochází ke snižování sazeb pojistného, což ovlivňuje celkovou výši

předepsaného pojistného, kdy od roku 2008 docházelo k postupnému snižování předepsaného pojistného. Obrat nastal až v roce 2014, kdy došlo k meziročnímu růstu předepsaného pojistného o 3%. Vzhledem ke konkurenci na trhu lze na základě predikce budoucího vývoje očekávat pouze velmi mírný růst, či dokonce stagnaci tohoto segmentu pojistného trhu. Pojistitelé se musí koncentrovat na produkty povinného ručení a havarijního pojištění tak, aby nedocházelo k dalšímu poklesu předepsaného pojistného. K tomuto dopomůže inovace produktů a zejména zavádění moderních technologií a lepší dostupnost a pohotovost asistenčních služeb pojišťoven v případě nehody či nepojízdnosti motorového vozidla. Bez neustálého zkvalitňování služeb a zavádění nových technologií nemohou pojistitelé očekávat další výrazný růst trhu.

Ve vývoji pojistných plnění lze podle vypočtených predikcí očekávat další vzestupný vývoj. Důvody pro nárůst pojistných plnění lze spatřovat zejména v postupných změnách klimatu, které se projevují stále častějšími živelními katastrofami. S tímto souvisí rostoucí počet úrazů. V neposlední řadě ovlivňuje výši pojistných plnění i zvyšující se kriminalita. Je zřejmé, že výše vyplacených pojistných plnění má přímý vliv na hospodářské výsledky pojišťoven. Pro eliminaci této nežádoucí tendence mají pojišťovny pouze omezené možnosti. Teoreticky mohou zpřísnit pojistné podmínky a rozšířit výluky z pojištění. Nicméně vzhledem ke konkurenci na pojistném trhu by tento postup nejspíše vedl k vypovídání pojistných smluv a potažmo k poklesu předepsaného pojistného. Velmi významný je zejména růst škodovosti, kdy lze nadále očekávat rostoucí trend. Pro eliminaci těchto nežádoucích jevů lze doporučit, aby se pojišťovny zejména zaměřily na další růst předepsaného pojistného, čímž by mohlo dojít ke snížení škodovosti.

6 Závěr

Bakalářská práce analyzovala současný pojistný trh v České republice a vývoj na trhu pojištění motorových vozidel. Pro analýzu úrovně pojistného trhu byly použity základní ukazatele pojistného trhu, konkrétně předepsané pojistné, vývoj pojistných plnění, škodovost a pojištěnost. Byl analyzován vývoj celkového předepsaného pojistného, vývoj předepsaného pojistného u neživotního a životního pojištění. Dále byl analyzován vývoj pojistných plnění, škodovosti a pojištěnost a rovněž vývoj v segmentu pojištění motorových vozidel. U všech ukazatelů byla provedena analýza časové řady, formou elementární charakteristiky časové řady. U vybraných ukazatelů byla provedena predikce budoucího vývoje metodou extrapolace časových řad, na základě vhodně zvolených trendových funkcí.

Prvním analyzovaným ukazatelem bylo celkové předepsané pojistné. Od roku 2000 docházelo k růstu předepsaného pojistného až do roku 2010, přičemž dynamika růstu byla vyšší na začátku sledovaného období. Po roce 2010 došlo ke stagnaci a poklesu předepsaného pojistného, i když tento pokles nebyl nijak významný. V roce 2014 došlo k opětovnému růstu předepsaného pojistného.

Následně byla provedena elementární charakteristika časových řad u neživotního a životního pojištění. Zejména u životního pojištění docházelo do roku 2010 ke strmému nárůstu předepsaného pojistného. Od roku 2010 došlo ke stagnaci trhu. Vývoj u neživotního pojištění měl obdobný průběh pouze s tím rozdílem, že od roku 2011 došlo k výraznějšímu propadu předepsaného pojistného než u životního pojištění. Nicméně i předepsané pojistné u neživotního pojištění se v roce 2014 vrátilo k meziročnímu růstu o zhruba 5%. Dalším sledovaným ukazatelem byl podíl životního a neživotního pojištění na celkovém předepsaném pojistném, kdy jsme svědky postupného sblížování podílů obou druhů pojištění.

Dalším sledovaným ukazatelem byla pojištěnost. Na základě elementární charakteristiky časové řady lze konstatovat, že úroveň pojištěnosti měla cyklický průběh. Opětovně dochází k postupnému sblížování úrovně pojištěnosti u neživotního a životního pojištění a úroveň celkové pojištěnosti se pohybuje kolem 3 – 4%.

Důležitým zkoumaným ukazatelem analýzy byla výše celkových pojistných plnění a extrapolace vývoje pojistných plnění u havarijního pojištění. Za celé sledované období je patrná stoupající tendence vyplacených pojistných plnění a to jak v životním, tak i neživotním pojištění. K nejvyššímu nárůstu pojistných plnění došlo v roce 2002, což byl

důsledek rozsáhlé povodně v Čechách. Alarmující je rovněž vývoj pojistných plnění u životního pojištění, kdy od roku 2000 došlo k pětinasobnému navýšení.

Z hlediska pojišťoven je pro budoucí vývoj důležitý zejména vývoj škodovosti, který rovněž nemá příznivý průběh. Za celé sledované období se škodovost zvýšila o více než 10% na hranici 64,20% v roce 2014. Do budoucna lze předpokládat další spíše nepříznivý vývoj.

V další části bakalářské práce byl zanalyzován vývoj na trhu pojištění motorových vozidel. Pojištění motorových vozidel se významně podílí na výši předepsaného pojistného v neživotním pojištění. Byla provedena elementární charakteristika časové řady u havarijního pojištění i u povinného ručení. Vývoj předepsaného pojistného v povinném ručení i havarijním pojištění měl podobný průběh. Do roku 2008 měl vývoj předepsaného pojistného stoupající tendenci. Od roku 2010 došlo ve vývoji ke zlomu a následnému poklesu předepsaného pojistného. K mírnému růstu se trh s pojištěním motorových vozidel vrátil až v roce 2014. Vzhledem k zaměření bakalářské práce byla rovněž stanovena predikce budoucího vývoje. Predikce vývoje byla vypočtena pomocí kvadratické trendové funkce. Na základě extrapolace vývoje předepsaného pojistného u havarijního pojištění byl stanoven odhad vývoje předepsaného pojistného s předpokladem poklesu či stagnace předepsaného pojistného. Stejný vývoj lze očekávat i u povinného ručení. Tato situace je zejména důsledkem velké konkurence v tomto segmentu pojištění a tlakem spotřebitelů na snižování sazeb pojistného. Situaci neprospívá ani povinnost pojistitelů odvádět 3% z ročního pojistného povinného ručení do Fondu zábrany škod.

Rovněž vyplacená pojistná plnění u pojištění vozidel mají rostoucí tendenci. Pro predikci další vývoje pojistných plnění u havarijního pojištění byla použita kvadratická trendová funkce. Tato funkce byla určena pro lepší hodnoty indexu determinace a indexu korelace, než měla funkce lineární. Výpočty intervalového odhadu signalizují, že by mělo dojít k dalšímu mírnému růstu, zejména s ohledem na vývoj v roce 2014, což není příznivá zpráva pro pojistitele.

V části bakalářské práce věnované porovnání vývoje podílů čtyř největších pojistitelů na trhu pojištění motorových vozidel bylo prokázáno postupné snižování koncentrace trhu a zvyšování podílů na trhu pro menší pojistitele.

Na závěr byly zhodnoceny výsledky analýzy a stanovena některá doporučení pro pojistitele, která by mohla být nápomocná pro další růst trhu. Jedním z doporučení pro pojišťovny je nadále zlepšovat pojistné produkty s ohledem na očekávání a potřeby jejich

klientů. Rovněž bylo doporučeno zavádění nových technologií, zejména internetových a mobilních aplikací tak, aby sjednání pojištění bylo co nejjednodušší. Dalším doporučením je, aby se pojišťovny orientovaly zejména na růst předepsaného pojistného, což by mělo příznivý vliv na škodovost, neboť v nejbližších letech nelze očekávat pokles výše pojistných plnění.

Do budoucna je oprávněné předpokládat, že pojistný trh v České republice se bude nadále rozvíjet a současně se stále více podobat rozvinutým trhům Evropské unie. Je na pojišťovnách samotných, zda se chopí nabízených příležitostí k rozvoji.

7 Seznam použitých zdrojů:

Použitá literatura:

1. HRADEC, Milan, ZÁRYBNICKÁ, Jana. *Vybrané statě z pojišťovnictví*. 2. vyd., Praha: Eupress, 2003. ISBN 80-86754-09-X.
2. KOLEKTIV AUTORŮ. *Vybrané kapitoly z pojišťovnictví*. 1996, ČAP.
3. PRÁŠILOVÁ, Marie. *Finanční a pojistná matematika*. 1. vyd., Praha: ČZU, 2013. ISBN 978-80-213-2406-0.
4. DUCHÁČKOVÁ, Eva, DAŇHEL, Jaroslav. *Teorie pojistných trhů*. 1.vyd. Praha: Professional Publishing, spol. s.r.o., 2010. ISBN 978-80-7431-015-7.
5. DUCHÁČKOVÁ, Eva; DAŇHEL, Jaroslav. *Pojistné trhy*. 1. vyd., Praha: Professional Publishing spol. s.r.o., 2012. ISBN 978-80-7431-078-2.
6. KOPECKÝ, Karel. *Povinné ručení*. 2. rozšíř. vyd. Praha: Grada Publishing, 2005. ISBN 80-247-1065-X,
7. VÁVROVÁ, Eva, DOLOŽÍLKOVÁ, Marta, STUHLÍK, Roman. *Pojišťovnictví – Vybrané kapitoly pro základní kurs*. dotisk Brno: MZLU v Brně, 2009. ISBN 978-80-7157-487-3.
8. ČEJKOVÁ, Viktória. *Pojistný trh*. 1. vyd., Praha: Grada Publishing spol. s. r. o., 2001. ISBN 80-247-0137-5.
9. DAŇHEL, Jaroslav a kol. *Pojistná teorie*. 2. vyd. Praha: Professional Publishing spol. s. r. o., 2006. ISBN 80-86946-00-2
10. VOŽENÍLEK, Václav; CHLAŇ, Alexander. *Pojišťovnictví*. 1. vyd, Pardubice: Univerzita Pardubice, 2003. ISBN 80-7194-564-1
11. DUCHÁČKOVÁ, Eva. *Principy pojištění a pojišťovnictví*. 3. vyd – přeprac., Praha: Ekopress, 2009. ISBN 978-80-86929-51-4.
12. SLEPECKÝ, Jaroslav, POLÁCH, Jiří. *Pojišťovnictví v České a Slovenské republice*. 1. vyd., Žilina: Georg, 2010. ISBN 978-80-89401-11-6
13. HINDLS, Richard a kol. *Statistika pro economy*. 7 vyd., Professional Publishing, 2006, ISBN 80-86946-16-9.
14. SVATOŠOVÁ, Libuše, KÁBA, Bohumil. *Statistické metody II*. 1. vyd., dotisk Praha: Reprografické studio PEF ČZU, 2007, Číslo publikace 1033.

Zákony:

15. Zákon č. 168/1999 Sb. o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla
16. Zákon č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví, v aktuálním znění
17. Zákon č. 82/2012 Sb. nový občanský zákoník

8 Seznam grafů, tabulek a obrázků

8.1 Seznam grafů

Graf 1 – Vývoj předepsaného pojistného (v tis. Kč)	38
Graf 2 – Meziroční index růstu předepsaného pojistného (v %)	39
Graf 3 – Životní pojištění – bazický index	39
Graf 4 – Vývoj předepsaného pojistného v neživotním pojištění (tis. Kč).....	40
Graf 5 – Podíl životního a neživotního pojištění na předepsaném pojistném (v %)	41
Graf 6 – Pojištěnost v letech 2000 – 2014 (v %)	42
Graf 7 – Koeficienty růstu pojistných plnění.....	43
Graf 8 – Podíly životního a neživotního pojištění na pojistných plněních (v %).....	44
Graf 9 – Vývoj pojistných plnění (mil. Kč).....	45
Graf 10 – Vývoj škodovosti v ČR v letech 2000 – 2014 (v %).....	45
Graf 11 – Vývoj předepsaného pojistného u povinného ručení (mil. Kč).....	47
Graf 12 – Koncentrace trhu v povinném ručení (v %)	48
Graf 13 – Porovnání bazických indexů havarijního pojištění a povinného ručení	49
Graf 14 – Koncentrace trhu havarijního pojištění (v %)	49
Graf 15 – Vývoj celkových tržních podílů (v %)	50
Graf 16 – Podíly havarijního pojištění a povinného ručení na předepsaném pojistném u neživotního pojištění jednotlivých pojistitelů (v %).....	51
Graf 17 – Vývoj tržních podílů u havarijního pojištění (v %).....	52
Graf 18 – Koeficienty růstu u havarijního pojištění	53
Graf 19 – Tržní podíly pojistitelů v povinném ručení (v %)	54
Graf 20 – Koeficienty růstu u povinného ručení	54

8.2 Seznam tabulek

Tabulka 1 - Podíly na pojistném trhu (v %).....	37
Tabulka 2 – Podíl povinného ručení a havarijního pojištění na předepsaném pojistném neživotního pojištění (v %).....	46
Tabulka 3 - Vhodnost modelu trendové funkce.....	56
Tabulka 4 – Extrapolace vývoje předepsaného pojistného u havar. pojištění (mld. Kč)	56
Tabulka 5 - Extrapolace vývoje předepsaného pojistného u povinného ručení (mld. Kč) ..	56
Tabulka 6 – Vhodnost modelu trendové funkce	58
Tabulka 7 – Extrapolace vývoje pojistných plnění (mld. Kč)	58

8.3 Seznam obrázků

Obrázek 1 – Vývoj předepsaného pojistného u havarijního pojištění okolo lineární a kvadratické funkce (mil. Kč)	55
Obrázek 2 - Vývoj pojistných plnění u havarijního pojištění okolo lineární a kvadratické trendové funkce (mld. Kč).....	57

9 Přílohy:

9.1 Seznam příloh

Příloha 1 - Vývoj celkového předepsaného pojistného	67
Příloha 2 - Vývoj předepsaného pojistného v životním pojištění (mil. Kč)	68
Příloha 3 - Vývoj předepsaného pojistného v neživotním pojištění (mil. Kč)	68
Příloha 4 - Podíl životního a neživotního poj. na celkovém předepsaném pojistném (v %).....	69
Příloha 5 - Pojištěnost v období 2000 -2014.....	69
Příloha 6 - Vývoj celkových vyplacených pojistných plnění (mil. Kč).....	70
Příloha 7 - Vývoj vyplacených pojistných plnění v neživotním pojištění (mil. Kč)	70
Příloha 8 - Vývoj vyplacených pojistných plnění v životním pojištění (mil. Kč)	71
Příloha 9 - Vývoj škodovosti za období 2000 – 2014 (v %).....	71
Příloha 10 - Povinné ručení – předepsané pojistné (mil. Kč)	72
Příloha 11 - Havarijní pojištění – předepsané pojistné (mil. Kč)	72
Příloha 12 - Celkové tržní podíly 4 vybraných pojistitelů (v %).....	73
Příloha 13 - Meziroční indexy růstu vybraných pojistitelů (v %)	73
Příloha 14 - Vývoj tržních podílů vybraných pojistitelů u havarijního pojištění (v %)	74
Příloha 15 - Zdrojová data České pojišťovny a.s.....	75
Příloha 16 - Zdrojová data pojišťovny Kooperativa	76
Příloha 17 - Zdrojová data Allianz pojišťovny, a.s.....	77
Příloha 18 - Zdrojová data České podnikatelské pojišťovny.....	78

Příloha 1 - Vývoj celkového předepsaného pojistného

bdobí	Předepsané Pojistné (mil. Kč)	1. diference	2. diference	Koeficient růstu	Meziroční index (%)	Bazický index
2000	69 284,55					
2001	79 197,37	9 912,80		1,143	114,31	1,143
2002	88 472,78	9 275,41	-637,41	1,117	111,71	1,277
2003	104 635,91	16 163,13	6 887,72	1,183	118,27	1,510
2004	111 585,54	6 949,63	-9 213,50	1,066	106,64	1,611
2005	115 904,06	4 318,52	-2 631,11	1,039	103,87	1,673
2006	119 947,89	4 043,83	-274,69	1,035	103,49	1,731
2007	130 351,80	10 403,91	6 360,08	1,087	108,67	1,881
2008	137 160,73	6 808,93	-3 594,98	1,052	105,22	1,980
2009	141 398,54	4 237,81	-2 571,12	1,031	103,09	2,041
2010	152 857,22	11 458,68	7 220,87	1,081	108,1	2,206
2011	149 741,78	-3 115,44	-14 574,12	0,980	97,96	2,161
2012	149 052,50	-679,28	2 436,16	0,995	99,55	2,151
2013	148 711,87	-350,63	328,65	0,998	99,76	2,146
2014	152 766,05	4 054,18	4 054,18	1,027	102,73	2,205

Zdroj: Výroční zprávy a vlastní zpracování

Příloha 2 - Vývoj předepsaného pojistného v životním pojištění (mil. Kč)

Období	Předepsané Pojistné (mil. Kč)	1. diference	2. diference	Koeficient růstu	Meziroční Index (%)	Bazický index
2000	22 770,13					
2001	28 281,97	5 511,84		1,242	124,21	1,242
2002	34 160,59	5 88,62	366,78	1,208	120,79	1,500
2003	41,123,39	6 962,80	1 084,18	1,204	120,38	1,806
2004	44 200,96	3 077,57	-3 885,23	1,075	107,48	1,941
2005	44 954,22	753,26	-2 324,31	1,017	101,70	1,974
2006	47 232,90	2 278,68	1 525,42	1,051	105,07	2,074
2007	54 119,53	6 886,63	4 607,95	1,146	114,58	2,377
2008	56 888,29	2 768,76	-4 117,87	1,051	105,12	2,498
2009	60 185,94	3 297,65	528,89	1,058	105,80	2,643
2010	71 764,76	11 578,82	8 281,17	1,192	119,24	3,152
2011	72 009,10	244,34	-11 334,48	1,003	100,34	3,162
2012	71 838,44	-170,66	-415,00	0,998	99,76	3,155
2013	71 577,03	-261,41	-90,75	0,996	99,64	3,143
2014	71 186,46	-390,57	-129,16	0,995	99,45	3,126

Zdroj: Výroční zprávy ČAP a vlastní zpracování

Příloha 3 - Vývoj předepsaného pojistného v neživotním pojištění (mil. Kč)

Období	Předepsané Pojistné (mil. Kč)	1. diference	2. diference	Koeficient růstu	Meziroční Index (%)	Bazický index
2000	46 154,42					
2001	50 915,40	4 400,98		1,095	109,46	1,095
2002	54 312,19	3 396,7	-7 797,77	1,067	106,67	1,168
2003	63 512,52	9 200,33	-12 597,12	1,169	116,94	1,365
2004	67 384,58	3 872,06	-13 072,39	1,061	106,10	1,449
2005	70 949,84	3 565,26	-7 437,32	1,053	105,29	1,525
2006	72 714,99	1 765,16	-5 330,41	1,025	102,49	1,563
2007	76 232,27	3 517,27	-5 282,43	1,048	104,84	1,639
2008	80 272,44	4 040,18	-7 557,45	1,053	105,30	1,726
2009	81 212,60	940,16	-4 980,33	1,012	101,17	1,746
2010	81 092,47	-120,13	-820,02	0,999	99,85	1,743
2011	77 732,67	-3 359,79	3 479,92	0,959	95,86	1,671
2012	77 224,06	-508,62	3 868,41	0,993	99,35	1,660
2013	77 134,84	-89,22	597,84	0,999	99,88	1,658
2014	81 579,58	4 444,75	-4 355,53	1,058	105,76	1,754

Zdroj: Výroční zprávy ČAP a vlastní zpracování

Příloha 4 - Podíl životního a neživotního pojištění na celkovém předepsaném pojistném (v %)

Období	Neživotní	Životní
2000	67,14	32,86
2001	64,29	35,71
2002	61,39	38,61
2003	60,70	39,30
2004	60,39	39,61
2005	61,21	38,79
2006	60,62	39,38
2007	58,48	41,52
2008	58,52	41,48
2009	57,44	42,56
2010	53,05	46,95
2011	51,91	48,09
2012	51,81	48,19
2013	51,87	48,13
2014	53,40	46,60

Zdroj: Výroční zpráva ČAP a vlastní výpočet

Příloha 5 - Pojištěnost v období 2000 -2014

Období	Předepsané pojistné (mil. Kč)			HDP (mil. Kč)	Pojištěnost (v %)		
	Neživotní	Životní	Celkové		Neživotní	Životní	celkové
2000	46,514	22,771	69,285	2 189,2	2,12	1,04	3,16
2001	50,915	28,282	79,197	2 352,2	2,16	1,20	3,37
2002	54,312	34,161	88,473	2 464,4	2,20	1,39	3,59
2003	63,513	41,123	104,636	2 577,1	2,46	1,60	4,06
2004	67,386	44,200	111,586	2 814,8	2,39	1,57	3,96
2005	70,950	44,954	115,904	2 983,9	2,38	1,51	3,88
2006	72,715	47,233	119,948	3 222,4	2,26	1,47	3,72
2007	76,232	54,120	130,352	3 535,5	2,16	1,53	3,69
2008	80,272	56,889	137,161	3 689,0	2,18	1,54	3,72
2009	81,213	60,186	141,399	3 628,1	2,24	1,66	3,90
2010	81,092	71,765	152,857	3 667,6	2,21	1,96	4,17
2011	77,733	72,009	149,742	3 807,2	2,04	1,89	3,93
2012	77,224	71,838	149,062	4 041,9	1,91	1,78	3,69
2013	77,135	71,577	148,712	4 077,3	1,89	1,76	3,65
2014	81,580	71,186	152,766	4 261,1	1,91	1,67	3,59

Zdroj: Výroční zprávy ČAPa vlastní výpočty

Příloha 6 - Vývoj celkových vyplacených pojistných plnění (mil. Kč)

Období	Pojistné plnění	1. difference	Koeficient růstu	Bazický index
2000	37 159,491			
2001	39 597,056	2 437,565	1,066	1,066
2002	56 143,529	16 546,473	1,418	1,511
2003	58 338,482	2 194,953	1,039	1,570
2004	57 046,540	-1 291,942	0,978	1,535
2005	51 943,315	-5 103,225	0,911	1,398
2006	54 634,394	2 691,079	1,052	1,470
2007	58 502,710	3 868,316	1,071	1,574
2008	66 681,641	8 178,931	1,140	1,794
2009	75 270,910	5 589,269	1,084	1,945
2010	79 037,658	6 766,748	1,094	2,127
2011	82 455,222	3 417,564	1,043	2,219
2012	83 931,346	1 476,124	1,018	2,259
2013	95 204,130	11 272,784	1,134	2,562
2014	98 078,557	2 874,427	1,030	2,639

Zdroj: Výroční zprávy ČAP a vlastní zpracování

Příloha 7 - Vývoj vyplacených pojistných plnění v neživotním pojištění (mil. Kč)

Období	Pojistné plnění	Koeficient růstu	Bazický index	Podíl na před. pojistném (%)
2000	26 824,036			72,19
2001	27 224,321	1,015	1,015	68,75
2002	43 738,742	1,607	1,631	77,91
2003	43 425,022	0,993	1,619	74,44
2004	33 913,744	0,781	1,264	59,45
2005	33 311,145	0,982	1,242	64,13
2006	36 207,012	1,087	1,350	66,27
2007	34 195,855	0,944	1,275	58,45
2008	37 294,352	1,091	1,390	55,93
2009	39 673,902	1,064	1,479	54,90
2010	43,559,877	1,098	1,624	55,11
2011	43,660,309	1,002	1,628	52,92
2012	41 392,880	0,948	1,543	49,32
2013	47 841,058	1,156	1,784	50,25
2014	44 251,297	0,925	1,650	45,12

Zdroj: Vlastní zpracování na základě výročních zpráv ČAP

Příloha 8 - Vývoj vyplacených pojistných plnění v životním pojištění (mil. Kč)

Období	Pojistné Plnění (mil. Kč)	Koeficient růstu	Bazický index	Podíl na před. pojistném (%)
2000	10 335,455			27,81
2001	12 372,735	1,197	1,197	31,25
2002	12 404,787	1,003	1,200	22,09
2003	14 913,460	1,202	1,443	25,56
2004	23 132,796	1,551	2,238	40,55
2005	18 632,170	0,805	1,803	35,87
2006	18 427,382	0,989	1,783	33,73
2007	24 306,855	1,319	2,352	41,55
2008	29 387,289	1,209	2,843	44,07
2009	32 597,008	1,109	3,154	45,10
2010	35 477,781	1,088	3,433	44,89
2011	38 794,913	1,093	3,754	47,05
2012	42 538,466	1,096	4,116	50,68
2013	47 363,072	1,113	4,583	49,75
2014	53 827,260	1,136	5,208	54,88

Zdroj: Výroční zprávy ČAP a vlastní zpracování

Příloha 9 - Vývoj škodovosti za období 2000 – 2014 (v %)

Období	Celkové předepsané pojistné (mil. Kč)	Vyplacená pojistná plnění (mil. Kč)	Škodovost (v %)
2000	69 284,554	37 159,491	53,63
2001	79 197,369	39 597,056	49,99
2002	88 472,777	56 143,529	63,46
2003	104 635,906	58 338,482	55,75
2004	111 585,544	57 046,540	51,12
2005	115 904,059	51 943,315	44,82
2006	119 947,890	54 634,394	45,55
2007	130 351,801	58 502,710	44,88
2008	137 160,730	66 681,641	48,62
2009	141 398,538	72 270,910	51,11
2010	152 857,224	79 037,658	51,71
2011	149 741,775	82 455,222	55,06
2012	149 062,504	83 931,346	56,31
2013	148 711,870	95 204,130	64,02
2014	152 766,046	98 078,557	64,20

Zdroj: Výroční zprávy ČAP a vlastní zpracování

Příloha 10 - Povinné ručení – předepsané pojistné (mil. Kč)

Období	Předepsané pojistné (mil. Kč)	1. diference	2. diference	Bazický index	Koeficient růstu	Meziroční index (v %)
2000	13 974,89					
2001	15 973,50	1 998,61		1,143	1,143	114,30
2002	17 987,16	2 013,66	15,05	1,287	1,126	112,61
2003	19 820,29	1 833,13	-180,53	1,418	1,102	110,19
192004	21 162,50	1 342,21	-490,92	1,514	1,068	106,77
2005	21 736,52	574,02	-768,19	1,555	1,027	102,71
2006	22 125,56	389,04	-184,98	1,583	1,018	101,79
2007	23 376,00	1 250,44	861,40	1,673	1,057	105,65
2008	23 948,00	572,00	-678,44	1,714	1,024	102,45
2009	24 367,31	419,31	-152,69	1,744	1,018	101,75
2010	22 490,27	-1 877,04	-2 296,35	1,609	0,923	92,30
2011	20 590,17	-1 900,10	-23,06	1,473	0,916	91,55
2012	19 364,91	-1 225,26	674,84	1,386	0,940	94,50
2013	19 158,80	-206,11	1 019,15	1,371	0,989	98,94
2014	20 049,95	891,15	1 097,26	1,435	1,047	104,65

Zdroj: Výroční zprávy ČAP a vlastní zpracování

Příloha 11 - Havarijní pojištění – předepsané pojistné (mil. Kč)

Období	Předepsané pojistné (mil. Kč)	1. diference	2. diference	Koeficient růstu	Bazický index
2000	10 581,45				
2001	10 775,07	193,62		1,018	1,018
2002	11 990,71	1 215,64	1 022,02	1,113	1,133
2003	13 533,51	1 542,80	327,16	1,129	1,279
2004	14 369,20	835,69	-707,11	1,062	1,358
2005	15 268,27	899,07	63,38	1,063	1,443
2006	15 516,91	248,64	-650,43	1,016	1,466
2007	16 207,34	690,43	441,79	1,044	1,532
2008	16 872,00	664,66	-25,77	1,041	1,594
2009	16 713,24	-158,76	-823,42	0,991	1,579
2010	15 524,97	-1 188,27	-1 029,51	0,929	1,467
2011	14 802,51	-722,46	465,81	0,953	1,399
2012	14 414,98	-387,53	334,93	0,974	1,362
2013	14 236,80	-178,18	209,35	0,988	1,345
2014	14 277,97	41,17	219,35	1,003	1,349

Zdroj: Výroční zprávy ČAP a vlastní zpracování

Příloha 12 - Celkové tržní podíly 4 vybraných pojistitelů (v %)

Období	Česká poj.	Kooperativa	Allianz	ČPP
2005	35,46	22,64	7,88	3,42
2006	32,48	22,46	7,68	3,56
2007	29,95	21,90	7,22	3,58
2008	28,88	22,50	6,78	3,88
2009	30,21	20,58	7,89	4,74
2010	28,43	20,28	7,88	4,81
2011	26,73	19,19	8,17	4,85
2012	26,24	19,31	8,60	5,09
2013	25,24	19,57	9,04	5,22
2014	23,82	19,66	9,66	5,68

Zdroj: Výroční zprávy ČAP a vlastní zpracování

Příloha 13 - Meziroční indexy růstu vybraných pojistitelů (v %)

Období	Česká poj.	Kooperativa	Allianz	ČPP
2006	91,60	9,20	97,46	104,09
2007	92,21	97,51	94,01	100,56
2008	96,43	102,74	93,91	108,38
2009	104,61	91,47	116,37	122,16
2010	94,11	98,54	99,87	101,48
2011	94,02	94,63	103,68	100,83
2012	98,17	100,63	105,26	104,95
2013	99,19	101,35	105,12	102,55
2014	94,37	100,46	106,86	108,81

Zdroj: Výroční zprávy ČAP a vlastní zpracování

Příloha 14 - Vývoj tržních podílů vybraných pojistitelů u havarijního pojištění (v %)

Období	Česká poj.	Kooperativa	Allianz	ČPP
2007	37,29	28,22	14,39	2,78
2008	34,14	28,21	13,73	3,15
2009	32,91	27,88	13,65	4,03
2010	31,14	28,14	13,81	4,83
2011	29,37	27,29	15,63	5,86
2012	26,90	25,48	15,40	6,44
2013	25,61	26,07	16,51	7,08
2014	22,85	25,87	18,43	8,01

Zdroj: Výroční zprávy ČAP a vlastní zpracování

Příloha 15 - Zdrojová data České pojišťovny a.s.

Česká pojišťovna	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Neživotní pojištění								
Celkové předepsané pojistné (mil. Kč)	26 241,21	26 329,27	24 970,61	23 100,95	19 670,79	18 974,35	18 430,85	17 799,46
Povinné ručení								
Předepsané pojistné (mil. Kč)	8 351,985	7 862,28	7 214,39	6 379,95	5 571,33	5 100,67	4 850,92	4 727,88
1. diference		-489,71	-647,89	-834,44	-808,62	-470,66	-249,75	-123,04
2. diference			-158,18	-186,55	25,82	337,96	220,91	126,71
Koeficient růstu		0,94	0,92	0,88	0,87	0,92	0,95	0,97
Bazický ind.		0,94	0,86	0,76	0,67	0,61	0,58	0,57
Podíl na neživ. pojištění (%)	31,83	29,86	28,89	27,62	27,89	26,88	26,32	26,56
Havarijní pojištění								
Předepsané pojistné (mil. Kč)	5 998,45	5 883,03	5 461,23	4 845,96	4 302,14	4 002,87	3 677,58	3 315,94
1. diference		-115,42	-421,80	-615,27	-543,82	-299,27	-325,29	-361,64
2. diference			-306,38	-193,47	71,45	244,55	-26,02	-36,35
Koeficient růstu		0,98	0,93	0,89	0,89	0,93	0,92	0,90
Bazický ind.		0,98	0,91	0,81	0,72	0,67	0,61	0,55
Podíl na neživ. pojištění (%)	22,86	22,34	21,87	20,98	21,54	21,10	19,95	18,63
Celkový podíl neživ.poj. (%)	54,69	52,21	50,76	48,60	49,43	47,98	46,27	45,19

Zdroj: Výroční zprávy ČAP, statistické údaje ČAP a vlastní zpracování

Příloha 16 - Zdrojová data pojišťovny Kooperativa

Kooperativa	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Neživotní pojištění								
Celkové předepsané pojistné (mil. Kč)	22 205,95	23 317,94	18 454,25	18 463,54	16 192,54	15 758,18	15 734,17	15 861,50
Povinné ručení								
Předepsané pojistné (mil. Kč)	5 594,27	5 560,98	5 426,30	5 134,67	4 560,36	4 262,76	4 155,28	4 339,50
1. diference		-33,29	-134,68	-291,63	-574,31	-297,60	-107,48	184,22
2. diference			-101,39	-156,95	-282,68	276,71	190,12	291,70
Koeficient růstu		0,99	0,98	0,95	0,89	0,93	0,97	1,04
Bazický ind.		0,99	0,97	0,92	0,82	0,76	0,74	0,78
Podíl na neživ. pojištění (%)	25,19	23,85	29,40	27,81	28,16	27,05	26,41	27,36
Havarijní pojištění								
Předepsané pojistné (mil. Kč)	4 538,73	4 777,02	4 625,51	4 378,78	3 997,75	3 791,92	3 744,61	3 754,24
1. diference		238,29	-151,51	-246,73	-381,03	-205,83	-47,31	9,63
2. diference			-389,80	-95,22	-134,30	175,20	158,52	56,94
Koeficient růstu		1,05	0,97	0,95	0,91	0,95	0,99	1,00
Bazický ind.		1,05	1,02	0,96	0,88	0,84	0,83	0,83
Podíl na neživ. pojištění (%)	20,44	20,49	25,06	23,72	24,69	24,06	23,80	23,67
Celkový podíl neživ. poj. (%)	45,63	44,33	54,47	51,53	52,85	51,11	50,21	51,03

Zdroj: Výroční zprávy ČAP a statistické údaje ČAP

Příloha 17 - Zdrojová data Allianz pojišťovny, a.s

Allianz	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Neživotní pojištění								
Celkové předepsané pojistné (mil. Kč)	6 930,34	7 188,10	7 258,09	7 030,29	7 307,60	7 261,00	7 390,18	8 159,47
Povinné ručení								
Předepsané pojistné (mil. Kč)	2 354,07	2 383,24	2 365,72	2 206,88	2 236,05	2 112,77	2 067,14	2 316,87
1. diference		29,17	-17,52	-158,84	29,17	-123,28	-45,63	249,73
2. diference			-46,69	-141,32	188,01	-152,45	77,65	295,36
Koeficient růstu		1,04	1,01	0,97	1,04	0,99	1,02	1,10
Bazický ind.		1,01	1	0,94	0,95	0,90	0,88	0,98
Podíl na neživ. pojištění (%)	33,97	33,16	32,95	31,39	30,60	29,10	27,97	28,39
Havarijní pojištění								
Předepsané pojistné (mil. Kč)	2 314,46	2 325,36	2 264,99	2 148,53	2 289,06	2 291,99	2 370,61	2 674,72
1. diference		10,90	-60,37	-116,46	140,53	2,93	78,62	304,11
2. diference			-71,27	-58,09	256,99	-137,60	75,69	225,49
Koeficient růstu		1,00	0,97	0,95	1,07	1,00	1,03	1,13
Bazický ind.		1,00	0,98	0,93	0,99	0,99	1,02	1,16
Podíl na neživ. pojištění (%)	33,40	32,35	31,21	30,65	31,32	31,57	32,08	32,78
Celkový podíl neživ.poj. (%)	67,36	65,51	63,80	61,95	61,92	60,66	60,05	61,81

Zdroj: Výroční zprávy ČAP a statistické údaje ČAP

Příloha 18 - Zdrojová data České podnikatelské pojišťovny

ČPP	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Neživotní pojištění								
Celkové předepsané pojistné (mil. Kč)	3 536,29	4 025,48	4 508,48	4 519,40	4 678,84	4 566,21	4 693,27	5 119,16
Povinné ručení								
Předepsané pojistné (mil. Kč)	2 403,66	2 656,82	2 895,95	2 765,56	2 654,13	2 528,28	2 512,52	2 695,71
1. diference		253,16	239,13	-130,39	-111,43	-125,85	-15,76	183,19
2. diference			-14,03	-369,52	18,96	-14,42	110,09	198,95
Koeficient růstu		1,11	1,09	0,95	0,96	0,95	0,99	1,07
Bazický ind.		1,11	1,20	1,15	1,10	1,05	1,05	1,12
Podíl na neživ. pojištění (%)	67,97	66,00	64,24	61,19	56,73	55,37	53,53	52,66
Havarijní pojištění								
Předepsané pojistné (mil. Kč)	446,60	533,10	668,56	751,28	858,09	958,21	1 016,69	1 162,93
1. diference		86,50	135,46	82,72	106,81	100,12	58,48	146,24
2. diference			48,96	-52,74	24,09	-6,69	-41,64	87,76
Koeficient růstu		1,19	1,25	1,12	1,14	1,12	1,06	1,14
Bazický ind.		1,19	1,50	1,68	1,92	2,15	2,28	2,60
Podíl na neživ. pojištění (%)	12,63	13,24	14,83	16,62	18,34	20,98	21,66	22,72
Celkový podíl neživ. poj. (%)	80,60	79,74	79,07	77,82	75,07	76,35	75,20	75,38

Zdroj: Výroční zprávy ČAP a statistické údaje ČAP